

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popusti le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	V Ljubljani	V Zagorju	V Inozemstvu
12 mesecev	Din 144—	Din 144—	Din 264—
6	72—	72—	132—
3	36—	36—	66—
1	12—	12—	22—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Pred revolucijo v Nemčiji.

Monarhistična revolucija na Bavarskem in odcepitev od Prusije.
— Revolucionarji v zvezi s Hindenburgom. — Prevrat sredi oktobra. — V Monakovem je vse pripravljeno. — Kralj Ruprecht.
Nov bavarski denar — goldinar.

(Izvirni dopis.)

V Monakovem, 19. sept.
V Nemčiji se pripravljajo veliki dogodki. Na Bavarskem postaja vedno silnejše gibanje, ki meri na to, da se Bavarska odcepi od Nemčije in se proglasi za neodvisno kraljevino. Vsa dežela je organizirana in jedro revolucionarnega pokreta tvorijo organizacija, ki nosi ime »Bayern und Reich«. V tej organizaciji so zbrani vsi bivši bavarski vojniki, ki so se bili na frontah, poveljujejo pa jim bivši častniki. Na čelu te organizacije stoji sam bivši bavarski prestolonaslednik princ Ruprecht. To organizacijo izpolnjujejo društva, ki nosijo naslov »Vaterländische Verbände«, predvsem pa takozvana Hitlerjeva organizacija. Vse te korporacije in organizacije so izborno oborožene ter razpolagajo s puškami, strojnicami in topovi vseh vrst. Vse to orožje so imeli doslej skrito, sedaj pa ga kažejo docela javno in posamični oddelki se vežbajo v rabi orožja brez vsakega strahu na javnih prostorih. Tudi vojaštvo, ali kakor ga sedaj imenujejo »Reichswehr«, je v pretežni večini pridobljeno za revolucionarni pokret, to tem lažje, ker je po večini monarhističnega mišljenja. Na bavarskih železnikah se neprestano vrše transporti orožja in municije. Vsi transporti so usmerjeni proti severu, in na severni granici proti Prusiji je več dni koncentrirano že vse, kar more nositi puško.

V Monakovem in po vseh drugih mestih se docela javno razpravlja o skorajšnjem izbruhu revolucije, katere edini cilj bo, da se Bavarska odcepi od Nemčije, to je Prusije, ter zopet vzpostavi gospodarstvo kraljevske rodbine Wittelsbachov.

V zvezi s tem revolucionarnim monarhističnim pokretom je, vsaj tako se splošno zadržuje, tudi bivši maršal Hindenburg, ki je, kakor je znano, del časa bival na letovišču na Bavarskem. Šele pred nekaj dnevi je odpotoval v Hanover. Pravijo, da je bilo dogovorjeno, da izbruhne monarhistično - separatistična revolucija neposredno po odhodu maršala Hindenburga.

Vsi vlaki, ki vozijo iz Monakovega proti severu, so prenapolnjeni. Potniki ne govorijo o ničemer drugem kakor o

dogodkih, ki se imajo dolgrati že v najbližnji bodočnosti. Z vso trdovratnostjo se vzdržuje vest, da bučne revolucija najkasneje v 14 dneh, vsekakor pa sredi meseca oktobra.

Kakor smo že omenili, je glavni namen revolucionarjev ta, da se osvobodijo komande iz Berlina ter posade na bavarski prestol zopet staro wittelsbaško dinastijo. Računajo s tem, da se Antanta, zlasti pa Francija, ne bo upirala restavraciji Wittelsbachov že za to ne, ker bo ta restavracija v zvezi s samoosvojitvijo Bavarske in z njeno ločitvijo od Prusije, kar je itak najsrčnejša francoska želja.

Voditelji bavarskega revolucionarnega gibanja zasledujejo seveda pri tem tudi še druge postranske cilje. Radi bi istočasno izvedli državni prevrat tudi v sosedni Avstriji. Zato so že pred meseci poslali v Linz, v Salzburg, Innsbruck, na Dunaj, v Gradec in Celovec svoje emisarje z nalogo, da organizirajo tamkaj slično propagando kakor na Bavarskem. Ti emisarji so našli ugoden teren pač na Tirolskem in Zgornjem in Dolnjem Avstrijskem, ne pa tako na Koroskem. Na Avstrijskem, kjer je prebivalstvo po pretežni večini krščansko socijalno, je misel ustanovitve velike nemške katoliške države, ki bi segala od Rena in Maine ob Donavi, pa doli do Mure in Drave, našla kolikor toliko simpatičen odziv, manj pa na Koroskem, kjer so bavarske načrte proglasili »za izdajstvo na sveti nemški narodni stvari«.

Po projektu bavarskih revolucionarjev bi se naj Avstrija takoj ali pa, ako bi to razmere zahtevale, kasneje združila z Bavarsko, tema skupinoma pa bi se naj v bližnji bodočnosti priklonila še Madžarska. Tako bi nastala nova močna država, ki bi stopila na mesto pokojne Avstro - Ogrske in prevzela tudi njeno vlogo v mednarodni politiki, samo s to razliko, da bi želelo nad to državo ne bilo v rokah Habsburžanov, marveč bavarskih Wittelsbachovcev. Da se organizira v Avstriji ta pokret, je bil poslan na Dunaj polkovnik Bauer. Temu je uspelo ustvariti v najkrajšem času močno organizacijo,

ki pa vendarle še ni dovolj silna, da bi mogla že danes aktivno poseči v dogodeke, ki se pripravljajo na Bavarskem.

Zato so zaenkrat opustili misel, da bi avstrijske organizacije sodelovale že sedaj pri predstojemem bavarskem revolucionarnem pokretu. Zdi pa se jim to tudi odveč, ker se čutijo sami na Bavarskem dovolj močne, da sami izvedo svoj načrt, to tembolj, ker vedo, da jim tudi bavarski socialni demokrati ne bodo delali nobenih ovir, saj je splošno znana izjava njih voditeljev, da se bodo v slučaju kakšnega državnega prevrata zadržali popolnoma pasivno, ker nečejo, da bi v eventualnih krvavih borbah izgubili le eno glavo svojih so-drugov.

V Monakovem samem je že vse pripravljeno za prevrat. Tiskane so že proklamacije na narod, v katerih se proglašajo neodvisnost Bavarske in proklamirajo za kralja Ruprecht.

Pripravljen in natiskan je tudi že nov bavarski denar, ki ne bo več marka, marveč goldinar.

Interesantno je, da je očitno v zvezi z bavarskim revolucionarnim gibanjem tudi bivši generalisimus avstro-ogrsko vojske Friderik, ki se je v zadnjem času opetovano mudil na Bavarskem ter stopil v najožje stike z bavarskimi revolucionarji in monarhisti. Dasi v, kakšne cilje zasledujejo bavarski separatisti glede Avstrije, vendar misli, da je tudi v njegovem interesu, ako pristavi k bavarski željavi tudi svoj piskrček.

Kakor torej vse kaže, stojimo pred veletkritičnimi dogodki, ki bodo sedaj vladajoči kaos v Nemčiji gotoro samo še poodčali. Ni namreč misliti na to, da bi centralna vlada v Berlinu, odnosno Prusija mirno trpela, da bi Bavarska razbila to, kar je ustvaril s krvjo in železom stari Bismarck. Dasi so bavarski revolucionarji trdno prepričani, da bodo z lahkoto izvedli svoje načrte, vendar ni izključeno, da bi se onim, ki jim je ideal jedinstvo velike nemške države, končno vendarle ne posrečilo, ako ne drugače, z oboroženo silo, ukrotiti bavarskega separatističnega leva.

Že prihodnji tedni bodo pokazali, ako je Bismarckova tvorba tako jaka, da bo z uspehom kljubovala vsem viharjem. Ako ne nastanejo lahko v Nemčiji slične državne tvorbe, kakor so bile pred letom 1821.

Zbirajte znamke za „Jugoslovensko Matico“!

Zakonski načrt o novih taksah in pristojbinah.

Finančno ministrstvo, generalna direkcija posrednih davkov, je predložilo finančnemu odboru nov zakon v izmeri in popolitvi taks in pristojbin. Finančni odbor je ta zakon že vzel v pretres in ga z malimi spremembami že sprejel, prihodnje dni pa pride v skupščini na dnevni red.

Kar se tega zakona tiče, moramo pred vsem pribiti, da mu manjka sistematike, da ni pregleden in preišljen, semtertja nejasen, v nekaterih točkah pa bo imel zle posledice za ves javni promet.

Gospodi v Beogradu in pred vsem gospodu ravnatelju Robičku, ki dela vreme v pristojbinskih zadevah, prečanske razmere niso dovolj jasne.

Predno se sestavi tak dalekosežni zakon, bi bilo absolutno potrebno, da se skliče anketa, ki pozna naše razmere in da se zaslišijo merodajni faktorji.

V tako anketo sodijo zastopnik pristojbinomernega urada, zastopnik sodnikov, odvetniška zbornica, notarska zbornica in trgovska zbornica.

Preko glav vseh teh faktorjev se je skrpucal ta zakon, ki nosi vse znake slabega zakona in ki bo povzročil veliko ogorčenje med davkoplačevalci in osobito med kmetskim sloji.

Oglejmo si nekatere postavke tega novega zakona, ki bo globoko segel v javno življenje.

Najvažnejša institucija v naših krajih je zemljiška knjiga, katere pa v Srbiji še ne pozna.

Kdor se hoče prepričati o imovinskih razmerah tega ali onega, bo šel v zemljiško knjigo ter se osebno prepričal, ali je varen za svojo terjatev in ali sme dovoliti posestniku novo posojilo ali nov kredit.

Nobena institucija se ni pri nas in to v vseh krogih tako udomačila kakor zemljiška knjiga.

§ 7 našega zemljišknega zakona pravi: »Zemljiška knjiga je javna. Zemljiško knjigo mora v priči zemljišknega uradnika vsak pregledati in iz nje jemati prepise ali izpiske, katere naj zemljišknji vodja daje ob svoji odgovornosti.«

Vrhovni princip zemljiške knjige je torej javnost. Kdor se hoče prepričati o imovinskem stanju tega ali onega, gre v zemljiško knjigo, iz katere se mu dajo brezplačno pojasnila.

Novi zakon prepisuje pod tar. točko 142. za upogled v zemljiško knjigo takso po 10 Din.

Ta določba nasprotuje načelu, da je zemljiška knjiga javna, torej vsakemu brezplačno pristopna.

To določilo je jako kruto in bo napravo brezdvomno pa upravičeno, osobito med kmetskimi sloji kruto kri.

Odvetniki in notarji se morajo večkrat in ob raznih prilikah pri denarnih transakcijah prepričati o zemljišknem stanju, ker so osebno odgovorni, da se taka transakcija pravilno izvede. In odslej naj za vsak upogled v zemljiško knjigo plačajo 10 Din?

S tem je otežkočen ves realni promet, ogrožena pa tudi pravna varnost.

Ta ogromni, popolnoma neupravičeni davek bomo plačevali samo mi Prečani, ker, kakor rečeno, v Srbiji še nimajo zemljiške knjige.

Vknjižba za intabulacijo je znašala doslej 74%, pa za vsak vpis sploh, odslej bo po tar. post. 138 znašala nad 2%. S tem neprimernim povzemanjem bo otežkočen ves zemljišknji promet, ker so bo marsikdo premislil, naletel si posojilo pri takih ogromnih stroških, ki so z vknjižbo spojeni.

Načrt tega zakona sploši ne pozna ustroja naše zemljiške knjige. Ne poznavajoč razmer, predpisuje takso za še tako različne vpise v zemljiško knjigo kakor za vknjižbe in zaznamke itd. Ta nejasnost ali prav za prav površnost bo povzročila veliko zmedo v praksi.

Za vsako četrt in nadaljno rešitev je plačati posebno takso 10 Din, ni pa povedano, ali se ta nanaša na različne rešitve ali pa na daljne izvode iste rešitve. Ako se vrši isti vpis pri raznih sodiščih, je to eden pravni posel in ni računati pri vsakem sodišču, pri katerem se vrši vpis, posebne vknjižnine.

Če hoče kdo zbrisati dolg v zemljiški knjigi, bo moral v smislu t. br. 139 plačati takso po 30 Din, ne glede na to, ali znaša dotična vrednost 5 Din ali pa en milijon dinarjev. Ta določba je tako nesmiselna, tako neupravičena, da je naravnost škoda, veliko razpravljati o njej. V naši zemljiški knjigi je še mnogo starih, pa že plačanih terjatev vknjižnih, ki znašajo manj nego 50 Din, nekatere celo manj nego 10 kron. V javnem interesu je, da se taki neobstoječi dolgi izbrisajo. Nobeden ne bo tako nesposoben, da bo take dolgovce, ki znašajo manj, nego za njih izbris določena taksa, priznaval!

Zopet dokaz več, kako se je skrpucal ta zakon tja v en dan, brez vsakega pomisleka!

Claude Farrère — prev. Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

37

»Morda.« je odvrnil Fierce trdo. Vstopila sta.

Mévil je bil sam, kajti odšla je že njegova zadnja spremljevalka. Dasi je bila njegova spremljevalka obširna, vendar je vsled pritajenega polumraka in mehko podložene tišine vplivala domače. Okna so bila skozi zastore iz tule, mimo katerih je plul veter, ne da bi jih zganil, videti majhna. Stene so bile pokrite z vijoličnim muselinom, ki pa je bil predolg in preširok in se je na vseh koncih gibal. Isti muselin je pregrinjal tudi naslanjače in zofe iz bičevja ter se je po obeh vedno zatvorjenih vratih spuščal na rahlo napetih vrvičah kot zastor. To mehko blago je vdajalo sobi vtis varnosti in tajnstvenosti. Nikoli ni izvedel svet o tem, kar so ljudje govorili in delali med temi sivilnimi stenami. Besede in kretnje so se potapljale v skrivnem šuštenju valovitih prostiral. Mnogo žensk je prihajalo v to spovednico izpovedovat in opravljati svoje nepriljetne padce, v katerih je bolehal skoro ves Saigon. In mnogo zdravih ali pa ozdravljenih je sprejelo ali prosilo še drugih lekov na vedno pripravljene zofah.

Spovednica; nikaka zdravniška soba; mehko pobliznjena spovednica za grehe najvišje družbe. Tu ni bilo ne knjig, ne papirja, ne priprav in orodja, pač pa so te nadomestovale umetniške igradice,

dišave, pahljače in likerji s slaščicami za običajni prigrizek.

Mévil je sedel v naslanjaču in motril svojo svaščico, ki je ugašala v pepelniku. Po klobočinašti preprogi je stopicala congai, anamska deklica, pol služkinja, pol soproga, ki je indokinskemu Evropejcu neobhodno potrebna v gospodinjstvu; štirinajstletna, z zameznimi očmi, s podolgovatimi brezramnimi usti in suhim rokami, ki se lotijo vsakega opravila. Dekle je bilo ljubko, kolikor pač more biti potomka dvojskega plemena — nesrečne, prisiljene spojitve hinduške bronce in kitajske ambre.

»Vi dva?« se je zavzel Mévil, ne da bi se dvignil; vstopila sta Torral in Fierce.

Congai, ki je prililivno počepnila k svojemu gospodu, se je prijateljskoma obiskovalcema smehljala z raztegnjenimi usti in spogledljivimi obrvi.

Kadar so se sešli, se niso pozdravili z izlivi pristranskih čustev. Njehovo prijateljstvo je marveč bilo soglasje nazorov in duhov, zveza vsoprednih samoljublji; združili so se brez nežnih nagibov, le da bi lažje dosegali čim največji slasti. Čemu torej otročje in lažljivo rokovanje?

»Družinska slika.« se je počel Torral in se ozrl na congai-jo.

Kramljala sta o nevažnih stvareh. Fierce je povedal vse dnevene, politične novosti, ki niso bile razveseljive po mnenju starega Orville-kega, ki je vedno prorokoval požar in smrt. Na krovu »Bajarda« so se neprestano vežbali v vseh načinih in vse lačjeje je razgibaval vojni hrum.

»Drhtavost starca?« je vprašal Torral. Fierce je zdelil usni v nedoločen izraz.

»Sprva sem mislil tudi jaz. Zdaj pa, ne vem več...«

Neprestane, vznemirujoče vesti so ga osupljale, še bolj se pa je čutil zbiranju angleških bro-dovlj po vseh oceanih zemljo.

»No, če se Anglija pripravlja na kak neljub napad,« je dostavil, »ni to za nas nič nenavadnega...«

»Eh!« je zavzdihnil Torral.

Mislil je na možne vpoklice in na baterijo, ki ga pričakuje na čerh rta sv. Jakoba, nasproti sovražnim topovom. Izrazil je svojo drugo skrb, morebitni upor domačinov, če bi Malais le prekruto navil davčni vijak.

Ob imenu Malais je Mévil vstrepetal.

»Saj res,« se je prekinil inženor, »kaj pa je zate novega v tej hiši?«

»Ničesar,« je odmrmljal Mévil.

Torral je opazil njegove podrobne oči, njegove bele ustnice in upala hca.

»Bolni?«

»Ne?«

V besedo je segel Fierce.

»Pa vsaj trudni. Zavirati moraš, veruj mi!«

Mévil se je ironično smehljaj.

»Že osem dni je preteklo, odkar bi lahko iz-podirnil sv. Jožeta, že osem dni,« je dejal.

Torral je sarežal.

»Vraga! Ali te še vedno drži?«

»Še vedno.«

»Pa kaj?« je vprašal Fierce.

Torral se je rogaj.

»To ne gre v tvoj delokrog, ti, svetovljan!«

Ta Mévil je zaljubljen. Toda njegova, dasi vztrajna ljubezen ni zahodila v platoničnost. In sanja le o tem, kako bi videl predmet svojih želja v svoji postelji. On je preprosto za tvoje duševnost.

Fierce je vznemeljen zmignil z rameni. Že je hotel odvrniti, kar je vstopil boy, da spregovoril s svojim gospodom. Mévil ga je odslavlil s prikl-mavanjem.

»Liserona je,« je dejal, »danes je njen dan. Ubožica, zaman bo prišla...«

Torral je pričakoval komedijo. Mévil si je v magonski spogledljivosti gladil platneni suknjič. Fierce pa je mislil la na svoj tennis in se je bal, da ne zamudi.

Liserona je vstopila s smehljajem. Na Fierce-a je najbrž že pozabila; morda pa je prišla semkaj, da se maščuje nad njim izgonsko kot izdana ženska. Toda prvega, ki je zagledala, je bil baš on in komaj pozabljen jeza jo je pograbila za vrat. Ob-stala je kot okamenela. Fierce jo je motril brez-brizno. Zanj pa, ki jo je pred eno uro razžalil v njenem ženskem ponosu, je bila ta brezbriznost kot bi jo oplazil z bičem po obrazu. Mrtvaško bleda je stopila korak naprej, pograbila Fierce-a za roko, ga iztrgala od stola in ga privlekla pred začude-nega Mévila:

»Vedi, pri njemu sem spala!«

Po § 1053 o. d. z. je bistvo kupne pogodbe, da kdo za določeno svoto denarja prepusti stvar drugemu. Po tozadnjih zakonitih določilih mora biti kupnina določena, določila pa jo prodajalec in kupovalec sporazumno, ali jo pa mora pustiti določiti po tretji osebi.

Naravno in samoposebi umevno je, da bo prodajalec pri prodaji nepremičnine določil tako kupnino, katere ustreza po njegovem mnenju faktični vrednosti dotične nepremičnine.

Pri določitvi kupnine upošteva prodajalec vse mogoče okoliščine, ki so njemu v korist; upošteva seveda tudi v prvi meri okoliščine, če je dotična nepremičnina, ki jo hoče od njega kupiti kupovalec, kupovalec neobhodno potrebna ali vsaj zanj velikega gospodarskega pomena. Zato se mora truditi, da je kupnina, katere se določi pri prodaji nepremičnine, vselej primerna vrednosti prodanega predmeta, ker je osebna korist prodajalca, da izbiye kolikor mogoče visoko kupnino iz prodanega zemljišča. Izvzeti so seveda danes redkokrat se pojavljajoči slučaj, da pogodnika sporazumno zamolčita del kupnine v svrhu, da plača prodajalec manjšo odstopnino, ker se stranke zavedajo, da bodo v takem primerljaju plačale veliko globo.

Dosedaj je znašala odstotna pristojbina od kupnih pogodb glede nepremičnin po 6% od kupnine. Odslej pa jo odmero pristojbin merodajna ali kupnina ali davčna vrednost, ali prometna vrednost in sicer tista od teh treh, ki je najvišja. Ako bo n. pr. prometna vrednost znašala več, nego v kupni pogodbi navedena kupnina, se vzame za podlagu odmere prometna vrednost, stranka bo pa morala mimo te pristojbine plačati še veliko globo.

Stranki navadno prometna vrednost ni znana, in je tudi ne more doznati. Za to pa bo plačala globo, katere se ji niti milostnim potom ne more odpustiti.

To velja tudi v primerljaju, če bi katastrofalna ali davčna vrednost znašala več nego kupnina ali prometna vrednost in to vsled pomote v katastrofu.

To določilo je naravnost kruto, nemoralno in barbarično. Ta določila je tudi zategadelj nepravilna, ker ne upošteva subjektivne krivde, toda kaznuje vsako pomoto brez ozira na dolžnost, ker navadno pogodniki celo ne bodo vedeli za prometno vrednost. Absolutno kaznjivo je samo zamolčanje delne kupnine.

Prometna vrednost pa tudi ni določena; dve različni komisiji jo bosta navadno vsaka drugače določili. Pomankljiva so določila glede sestave komisije, ker niti ne določujejo, da ji je treba pritegniti izvedence.

Tepeno bo v tem oziru najbolj naše kmetstvo prebivalstvo.

Določilo 9 napomene k tar. br. 12 bo sigurno dovedlo po teh izvajanjih do neprimerno visoke odmere pristojbine.

Ta zakon pa tudi določa znova v gotovih slučajih davščino in prirastek od vrednosti nepremičnin. Ker je ta davščina v nekaterih krajih, tako n. pr. v Ljubljani uvedena kot občinska davščina, bo moral prodajalec glede zemljišča, nahajajočega se v ljubljanski občini, plačati to pristojbino dvakrat, enkrat državi in drugič mestni občini ljubljanski, če je vse to zvalil na kupovalca. Lepa perspektiva za bodočnost!

Čestokrat se zgodi, da posestnik na svoje posestvo ni prepisan kot zemljeknjižni lastnik, bodisi, da se je ta pomota zgodila pri sestavi nove zemljiščne knjige ali se zgodila na kak drug način pomota.

Ako se bo tak posestnik skliceval na priposestovanje, moral bo plačati 18 odstotno prenosno pristojbino, namesto 6%, kar je naravnost gorostasno.

T. br. 81 določa pri prodaji nepremičnin potom javne prostovoljne dražbe pristojbine, ki znašajo skupno s prenosno pristojbino eventualno do 12% vrednosti.

Za prodajo nepremičnin varovanec in kurendov, je javna prostovoljna dražba predpisana. Pri taci razmerah je gotovo, da se dražbe take vrste sploh ne bodo več vršile. To velja tudi pri zakupih, ali pa veljajo take pristojbine tudi za izvršilne dražbe, o tem ta zakon trdovratno molči.

Taksa za vloge bo po tar. p. 1 znašala odslej 5 Din (doslej za vloge na sodišča 1 Din, za odločbe pa 20 Din, skupno 25 Din). Ta pristojbina je na vsak način previsoka, če se upošteva, da bo večkrat prekašala vrednost dotičnega predmeta.

Za proglas polnoletnosti (t. br. 135) in za proglas postavitve pod skrbstvo (t. br. 136 b.) bo znašala taksa 500 Din in 200 Din.

Te takse so tako visoke, da se ne bo dal nihče več proglasiti za polnoletnega in nihče ne bo več prosil, da se kdo postavi pod skrbstvo.

Pri višini teh taksi bo najbolje, če se dotične partije v občnem državljanškem zakonu naravnost črtajo, ter bodo postale iluzorne.

Tar. postavka ad t. br. 10 pod § 6 določa za družabne pogodbe 6% pristojbino. Ta pristojbina je tako visoka, da bo otežkočila, če ne onemogočila snovanje novih družb, ki so tako važne za razvoj narodnega gospodarstva.

Ker dajejo te družbe lep dohodek državi, bo le ta oškodovana, če se zaradi previsokih taksi ne bodo več snovale nove.

Ravno tako so previsoke pristojbine za protokolacije firm. Protokolovanje trdijo v eminentnem interesu rednega trgovskega prometa in se ne sme iz javnih ozirov otežkočati.

Naravnost usodopolna pa bodo določila 2. napomene k tar. b. 10, kjer se uvaia za že obstoječe družbe retroaktivnost zakona, katero vsa moderna zakonodaja kot neopravičeno perhorrescirajo. Predvideno je namreč, da bodo morale tudi že vse obstoječe družbe plačati za nazaj 6% pristojbino od družabne pogodbe.

Tako nasilno posezanje v razvoj že obstoječih ekonomskih naprav bo rodilo težke ekonomske polumne, katere bo čutilo celokupno narodno gospodarstvo. Tudi načela zadovoljstva državljanov mora finančna uprava v interesu konsolidacije države upoštevati.

Ovadbene premije, kakor jih namerava zakon upeljati, nasprotujejo vsaki moralni ter jih zametuje vsaka moderna zakonodaja. Iz ozirov na javno moralo bi se morale vsake iz tega zakonskega načrta izločiti.

Toliko le o nekaterih točkah, katere vsebuje ta zakon.

Kot dobri državljani, ki visimo z vso ljubeznijo na naši Jugoslaviji, uvidavamo potrebo, da si preskrbijo država nove vire davkov za svoj obstoj. Obdačenje pa mora biti pravilno, ne sme zadeti samo šibkejših slojev, ne sme otežkočiti pravnega prometa, kar utegne imeti za posledico pravno nesigurnost. S takim obdavčenjem bodo najbolj prizadeti oni sloji, ki so stebel vsake države in iz državnih interesov želimo, da ta zakon v tej obliki ne stopi v veljavo.

Konečno naj še pripomnimo, da obsoja te davčne predloge tudi predsednik »Jugoslovske banke« Weissmaier v Zagrebu (glej njegov članek »Lage und Aussichten des jugoslawischen Wirtschaftslebens.« Neue Freie Presse z dne 18. t. m.) reki: »Die Erfahrung wird zweifelslos lehren, dass diese Steuergesetze ohne ausgleichende Reformen nicht werden bestehen können. Reformen, welche der Staat ohne Beinträchtigung des Steuerertrages vorzunehmen in der Lage sein wird.«

Pismo iz Bolgarije.

Komunisti segli po zadnjem sredstvu. — Kaj bo z protirevolucijo? — Načrti komuniste za komunistično propagando na Balkanu.

V Sofiji, 20. septembra.

Politično življenje se vedno ne more priti v normalni tir. Odkar je nezadovoljnost in ogroženje inteligence in ostalih meščanskih krogov obračunalo z diktatorskimi skominami zemljoradniške stranke so se družabne sile še bolj izrazile razdelile v dva sovražna tabora. Z ene strani pristajajo nove vlade, ki tvorijo danes več ali manj homogeno politično in idejno enoto, z druge pa vsi nezadovoljni elementi na čelu z rasočaranimi komunisti. Malo je držav, kjer bi bila politična diferenciacija krenila tako odločno na pot koncentracije, izčiščenja in okrevanja, kakor v današnji Bolgariji. Do čim so bile do zadnjega časa meščanske stranke vtešile tudi vse socialistične frakcije skrajno razcepljene in brez enotnega cilja, je po prevratu zavladalo splošno prepričanje, da na tanačin ne bo mogoče ozdraviti notranjih razmer. Danes živi bolgarska javnost v znamenju gesla: kdor je za red in mir, za nemoten gospodarski in kulturni razvoj, za ohranitev nacionalnih pridobitev in proti anarhiji in diktaturi enega razreda, naj se pridruži državotvorni misli. Iže nosilec je zedinjena demokracija, kdor ne, naj hodi svoja pota in izvala iz tega vse logične posledice. Naravno, da komunisti niso zadovoljni s tem radikalnim sredstvom za operacijo bolehnega državnega organizma. Akcija meščanskih strank za popolno spojitve je vzhujala v njihovem taboru veliko vznemirjenje. Deloma iz lastne uvidenosti, deloma pa po direktivah iz Moskve, so voditelji komunistične opozicije prišli do spoznanja, da bo treba poseči po izrednih sredstvih, ako hočejo še pravečasno preprečiti svojo politično smrt.

Signal za odločilni nastop proti vedno močnejšemu meščanskemu bloku je dala znana akcija vlade namram ruskim komunističnim agentom, ki so že dolgo časa z vso verno pripravljal tla za sovjetsko republiko v Bolgariji. Komaj so bili izgnani iz vsiljivi reformatorji, se je začelo tajno gibanje med njihovimi idejnimi bratci po vsi državi. Vlada je vedela, da se nekaj pripravlja, ni na slutila, da je stvar dozorela že tako daleč, da lahko izbruhne krvava protirevolucija. Dogodki so jo nekoliko prehiteli in predno se je prav zavedla, je bil njen položaj že osteren in treba je bilo z vso naglico in odločnostjo prekrizati revolucionarjem njihove zahtevne račune. Le ugodni okoliščini, da se le to gibanje oprlalo na raztresene podeželske skupine, je pripisati, da komunistična zarota ni imela za državo takoj prve dni usodnih posledic.

Kakor stoji stvar sedaj, si je težko ustvariti pravo sliko o nadaljnjih dogodkih in izidu krvavega spora med obema sovražnima strankama. Premož vlade je brezdvomna v toliko, ker razpolaga s prometnimi sredstvi in vojaštvom ter ima močno zaslonbo v javnosti prestolice in drugih večjih mest, toda z druge strani je treba z vso resnostjo ugotoviti, da je številno nezadovoljnih elementov uprav v zadnjem hipu naraslo tako, da je vprašanje končne zmage zelo problematično. Komunistom se je posrečilo prodreti s svojo agitacijo v širše plasti naroda, organizirati in navdušiti raztresene zemljoradnike in postaviti na noge vsesvoje sile po deželi. V Sofiji sami in nekaterih drugih mestih je njihova akcija sicer že paralizirana, ker so pod ključem glavni voditelji puča, v podeželskih krajih pa je stvar nekoliko drugačna. Tu je bil merodajen njihov korak, ko so se odkrito zveržali z zemljoradniki in to je ugodno vplivalo na mase kmetijskega prebivalstva, ki vidi sedaj v komunistih svoje politične prijatelje. Vsekakor je smatrati revolucionarno gibanje za zelo resno in nevarno slasti se zato, ker v zadnjem času tudi meščanske stranke ne glede na formalno zedinjenje niso povsem složne. Ako bi se prevratnim elementom posrečilo, da pridejo na krmljo in proglasijo v Bolgariji sovjetsko republiko, bi bilo to usodno ne samo za državo kot tako, nego tudi za položaj na Balkanu. Posledice bi bile nedogledne. Obeta se sicer mnogo krvi in materialnih žrtev, toda vlada se jih ne bo ustrašila in z njene strani bo storjeno vse, da reši državno pred nevarnim vrtincem, ki bi jo utegnil spraviti v območje rdeče Moskve.

Zanimiv je načrt, po katerem se je ta rdeča družba pripravljala za državni prevrat. Okrajni odbor komun. stranke v Plovdivu je poslal najprej vsem podružnicam tajno okrožnico, v kateri pravi: Dodatno k zadnji okrožnici vam zapovedujemo, da nemudoma pregledate osebni sestav krajevnih bojnih organizacij in jih spravite v popolno pripravljenost. Izogibajte se vsake provokacije namram vladnim organom, da ne škodujete stvari. Nekaj dni bodite v neprestanem kontaktu s sekcijisk. odbori, kjer d bi te vse potrebne instrukcije. Po prečitaju dopis raztrgati!

Se bolj zanimivo pa je stališče komunistične internacionalne namram dogodkom 9. junija, ki je izraženo v nastopnem: Komisija za Balkan je na plenarni seji izvršilnega odbora, sestojčega iz: Neutrota, Fredricha, Šmerala, Disparina, Šerueja, Levija, Galagarina, Radeka, Petnicija, Selo, Kolarova in Mikhalala, po debati o položaju v Bolgariji zavzela stališče, da je 1.) prevrat v Bolgariji brez dvoma posledica zmage vojaške reakcije in fašizma; 2.) prevrat uničuje popolnoma znatne uspehe, ki jih je imela do sedaj komunistična internacionala; 3.) prevrat vzbuja vznemirjenje v kraljevini SHS in sili državo k militarističnim načrtom; 4.) prevrat je zmaga romunske diplomacije, ki se boji, da bi izgubila anektirano ozemlje v

slučaju oboroženega konflikta s sovjetsko Rusijo.

Z ozirom na navedeno smatra komisija za propagando na Balkanu, da je treba za vsako ceno zaščititi v Bolgariji komunistične organizacije in storiti vse potrebne korake, da bolgarska vlada prizna legalnost komunistične stranke. V Jugoslaviji je treba izpodbiti bojaželjnost, da se na ta način izvede oborožen konflikt z Bolgarijo. V Romuniji je treba širiti nezaupanje namram novemu režimu v Bolgariji, češ da je Cankova vlada v zvezi s Horthyem. Tako bo nastala opozicija, ki bo političnega in nacionalnega značaja. V vseh drugih državah morajo komunistične stranke in strokovne zveze delovati v taki smeri, da bo nastalo med širšimi sloji nezaupanje do vlade. Pri tem je treba opozarjati mase na nevarnost, ki jim preti od strani militarizma in opozarjati jih na primer reakcije v Bolgariji.

Glavno vlogo je igral V. Kolarov, ki je bil nekaj časa prvi zastopnik bolgarske komunistične stranke v Moskvi. Tu je dobil vse potrebne instrukcije in dokumente, ki so, kakor n. pr. omenjeni dopis kom. internacionala, kompromitirale stranko v obeh celokupne trezne javnosti kot izdajalco bolgarskega naroda. Mož je sedaj pod ključem in bo v družbi precejšnjega števila somišljenikov lahko še nadalje snoval svoja načrta, kako bi pogubil Bolgarijo.

Telefonska in brzojavna poročila

Reški dogodki v narodni skupščini.

Kratek in značilen odgovor namestnika zunanjega ministra. — Opozicija z odgovorom nezadovoljna.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) Vsi parlamentarni krogi so včeraj z velikim interesom pričakovali napovedani odgovor namestnika zunanjega ministra na kratko interpelacijo demokratskega poslance o reških dogodkih, kakor smo bili že včeraj javili. Splošno je bilo tekom debate opažati, da demokracije pošiljajo proti vladni vse temperamentne sile in elemente v boj.

Ze značilen je bil incident, ki ga je izzval dem. Pribečevič takoj po otvoritvi seje.

Skupščinski predsednik Ljuba Jovanović je otvoril sejo ob 10.30 dopoldne. Po končanih formalnostih je predsednik v imenu zbornice s kratkim govorom izrazil sožalje Japonski, ki jo je zadela velika potresna katastrofa ter je predlagal, da se odpošlje izraz sožalja japonski vladi. Sprejeta je bila sožalna brzojavka.

Minister pravda dr. Ninko Perić je kot namestnik zunanjega ministra odgovarjal na vprašanje dem. posl. dr. Grigorijev glede reškega vprašanja s kratko pripombo, da bo to vprašanje stavljeno na dnevni red kot prva točka pridejo na vrsto interpelacije. Na levici so se čuli protesti. Levica je zahtevala takojšnjo razpravo o tem vprašanju.

Minister je nato izjavil, da bo podal o tem vprašanju kratko polasnilo, na kar je med splošno napetostjo izvajal, večkrat prekinjen z raznimi medtki in opazkami od strani demokratov:

«Glede reškega vprašanja mi je čast odgovoriti, da je kr. vlada vodila pogajanja preko svojih delegatov — članov parlamentarne komisije za vlado kraljevine Italije v svrhu izvedbe rapalske pogodbe in st. margheritskih konvencij v dnu obojestranskih interesov med obema sosednima in prijateljskima državama.

V naše odkritosrčno obžalovanje niso ti pregovori uspeli, zato je kr. vlada odredila, da se rapalska pogodba registrira pri Društvu narodov, kar je storila tudi vlada kraljevine Italije. Ta registracija pogodbe je izpolnitev obveznosti, ki jo ima vsaka država — članica Društva narodov, da se more v slučaju spora ali nesoglasja glede izvedbe pogodbe poslužiti določb pakta Društva narodov.

Trdno prepričana, da je v interesu sosednih držav, da se spor zaradi re-

škega vprašanja in izvedbe rapalske pogodbe reši sporazumno in prijateljsko, je vlada izjavila svojo pripravljenost, da se direktno nadaljuje ta pogajanja.

Vlada kraljevine Italije je med tem imenovala na Reki za vojaškega guvernerja generala Giardina v svrhu vzdrževanja reda v mestu, obenem pa je uradno obvestila tudi našo vlado, da ta njen korak ne pomenja nikake pravne izpremembe v tem spornem vprašanju. Uvažujoč to sporočilo, ker pregovori med obema vladama niso prekinjeni, ni kr. vlada, pričakuje mirne rešitve tega spora, smatrala za potrebno in oportuno storiti drugih korakov, ki bi utegnili škodovati interesom obeh držav in ovirati pravilni razvoj rešitve reškega vprašanja.

V tem svojem postopanju je kr. vlada trdno uverjena, da na ta način čisti interese svoje države in svojega naroda, ki jim bo v bodoče posvečala vso svojo skrb, in pričakuje, da bosta obe državi zadovoljno uživali sadove žrtev doseženega mira.

Gospod! Dovolite mi, da dodam še to-le, da je bila v tem predmetu predložena v zbornici interpelacija in da bo pri razpravi o tej interpelaciji dobila narodna skupščina podrobnejša sporočila. Zbornica je sprejela ministrov izjavo na znanje. Centrum je ministri izjavi prišteval.

Interpelant posl. dr. Grigorijev (dem.) je odgovarjal ministru, izvajajoč: Gospoda narodni poslanci! V svojem in svojih prijateljev imenu kakor tudi v imenu skupščine in vse javnosti izjavljam, da se ne morem zadovoljiti z ministrovim odgovorom. Globoko sem prepričan in tako je tudi prepričan narod, da je Italija z zadnjim nasilnim činom kršila rapalsko pogodbo in st. margheritske konvencije. (Klici: »Tako je!«) Ves tisk, ne samo naš, ampak tudi evropski, piše v člankih o tem činu, ki ga nihče ne upravičuje, edino naši službeni krogi ga upravičujejo! (Pribečevič: »To je sramota!«)

Predsednik Ljuba Jovanović je dal Pribečeviču ukor, na kar je prišlo med njim in Pribečevičem do besednega duela.

Posl. dr. Grigorijev je nato opozarjal zbornico na načelna nasprotja, ki se izražajo v izjavah dveh diplomatov. Predsednik italijanske delegacije Social-

Joža Krčón:

Da razgovaramo...

(Dalje.)

O vremenu in cenah. Kume Milan va bi. Mi odhajamo.

Ze tedne in tedne nagaja dež. Kmetje tarnajo in javkajo, da ne bodo spravili senna in ne izkopali krompirja. Oboje da jima segnije, zavoljo močje seveda.

Po mojih mislih je stvar glede krompirja v redu. Vprašanje senna pa je že malo bolj kočljivo. Če se ne motim, bo zraven tudi k a n e c *) špekulacije. Zavoljo senna in krompirja pa, da ne bodo mogli prekrmiti živine. Mršavo in neobzgljeno, kakršna je, da oddajo za slepo ceno ljubljanskim mesarjem. Da bi jih, zvatorepcev takih!

Resnici na ljubo pa moram priznati, da so cene živine jele zares padati. Kakor dež. Ze ne enem mesecu so padle na minimum. Z vso doslednostjo in neverjetno trmoglavostjo so šle navzdol. Kakor barometer. Likli tlakomer. Kar je že ostalo za priprego — živine namreč — je bila takšna, da nikoli tako in Bog pomagaj!

*) kanec od flagola »kanile«; torej ne »konec«!

Za uradnika so nastopili dobri časi. Hvalili je Boga očeta, ki dá več in obilnije od čike Pašiča. Vsak dan dvakrat ima v skledi meso — uradnik namreč — in njegov podbradek se je pričel prijetno obilčiti. Zvečer je brumno molil s svojo poročilo, naj bi tako ostalo, vsaj nekaj časa, kot prehodna določila. In ljubljani Bog naj bi še nekaj časa držal roko na seljaku, na guncvetu, ki prodaja negnojeno in kljub temu gnile črešnje po 30 K za kilogram — in ki temu seljaku znaša meščan novcev na kupe. In naj priznase njemu, činovniku, ki se še ni preobjedel, odkar mu sije sonce z jugoslovskega neba. Zato, da naj le še malo prečloži suho vreme itd.

Mili Bog pa je razsodil, da vsebuje takšna molitev natolcevanje in vse, kar ni v skladu z ljubeznijo do bližnjega tudi.

Zato je vse drugače poslušal in tudi uslišal zemljoradnika, ker mu je prišla njegova molitev iz srca. Iz ljubosti do bližnjega, ker ni zabavjal čez činovnika in ker mu je šlo za ljubo živinco tudi.

Ze dolgo je od tega, kar bi moral vrniti poset dobremu kumu Milani. Siska vrli poglavar! Ker mu stoji blizu pristava med Krko in Kulbo, kar vse

skupaj ni daleč od Siska. — Na meriljane in geografično lego nisem učen, zato stvari ne znam popisati s takšno točnostjo, kakor zasluži. Orientalar pa se bo brez karte in težave vsak, ako še dostavim, da je postavljena Milanova graščina okraj barjanskega Krma, pa vendar tako, da stoji še tostran baje-slovnih Gorjancev. Tako bo postrčeno ne samo dr. Korošcu, ampak Stipici Radicu tudi.

Glavno pri vsem tem je le, da je med zadnjo postajo in Milanovim dvorcem razmeroma majhna razdalja.

V četrtek, dan popred, je bil telefonski dobri kume Milan golobčič moga svaka, brata Evaljinega, da mu je Belokranjec izpod Semiča poslal tolstega janca, ki da ni za drugim, kakor na razeni. Pa da mu magarič ni dostavil živca, kakor je bilo rečeno v popredni, ampak odrtega in zavitega v njegovo lastno kožo, to se pravi v jančovo kožo.

Treba je torej hiteti in se podvzati, dokler počasi prazgodaj ne zamrzi.

Vse te tri nove osebe, ki sem jih moral radi boljčega spoznavanja položaja razvokar omeniti, da izvzamem Belokranjca, ki o njem nisem točno poučen, uživajo še danes sloves brezskrbnega samskega stanu. Janec pri tem

sploh ne pride v poštev, kar spada med beštije, in ga je vrhutega že par tednov konec. Sicer pa sem nekje čital, da je treba govoriti o mrtvacih samo po njih dobri strani. To načelo sem cenil vedno zelo visoko in ga čislam še danes tudi.

• • •

In tako je vstalo mlado jutro na praznik sv. Petra in Pavla iz božje postelje se precej čedno in umito. V upov polno radost in zadoščenje zemljoradnikov, pa v prikrito bojazen uradnikov tudi, ker postihmal seljak ne bo več oddajal živine za slepo ceno ljubljanskim mesarjem.

Samo nič prav se še ni mudilo solncu, da bi razglašalo nadležne oblake. Čeprav je po njem že na vse rano dišalo. Tekom dopoldneva je Bog oče še parkrat pogledal z levim očesom na uradnika ter prhnil z visokoga svojega prestola, kakor v zasmeh, par kapljice dobrodejnega dežka.

Potem je pa vse zopet kazalo, da sta napravila urejeno kupčijo s seljacom.

Pri sv. Petru je bilo žegnanje, kar je čisto v redu in navadno, ker ga že zavoljo velikega oltarja v farni cerkvi ne morejo praznovati na dan sv. Jo-

žeta, in zaradi praznika samega tudi. Iz vseh lin so pozdravljale zastave. Nabiljali so zvonove, ki jim jih je bila dala vojna, kakor bi šlo za stavo. Zakaj potrebno je bilo za potrkanje izbrati zadnjo slavnostno priliko, ker so je z brzimi koraki bližal veseli dan vstopljenja novih, bronastih.

Videti je bilo, da bo šla stvar v redu. Evaljija je pričela s toaleto šmrtni osmih julitraj — Bog ji oduetel greh, ker ji je za mašo primanjkovalo časa — tako, da je bilo mogoče še vedno pravočasno dospeti do vlaka, ki odhaja proti lepi Dolenjski z glavnega kolodvora ob eni polpodne.

Skrb za kuhinjo, čeprav so praznovali Šentpeterčani žegnanje in je bila s tem dana svečanostna prilika, je prevzela moja žena, ki skuha v dveh loncih vse sama.

Tudi od drugih izletnikov se ni bilo bati neprijetne zamude. Bilo nas je enkrat petero, ki smo stopili na v'ak. Na dolenski staciji pa naj bi se nam pridružil še Panjuška, dobra prijateljica mojega svaka Gašperja.

Na črešnje, ki jih prav rada zoblje Evaljija in moja boljša polovica tudi, ki skuha v dveh loncih vse sama, nismo smeli pozabiti.

ja v Ženevi je izjavljala, da je neveljavno Sforzino pismo, dočim je naš poslanik v Parizu izjavljala, da ima jugoslovenska vlada veliko zaupanje v Mussolinijeve besede. Potrebno je tudi, da bi se otvorila širša debata o reškem vprašanju, zlasti da se pojasni razlogi, zakaj je naša vlada šele v poslednjem momentu dala registrirati pri Društvu narodov rapalsko pogodbo. Glavni razlog za registracijo je morebiti, da se naša vlada posluži členov 15. event. 13. državne pogodbe.

Zbornica je izvajanjem interpellacij ploskala. Posebno demokrate so dvignili viharne ploske, pridružili so se jim tudi klerikalci in muslimani.

Zbornica je nato prešla k določitvi dnevnega reda prihodnje seje. Sprejet je bil predlog, da se prizna nujnost interpellacije posl. Davidoviča o reškem vprašanju, ki pride med prvimi na dnevni red prihodnjih sej.

Posl. Vojislav Lazić (zemljorad.) je zahteval, da pride ta interpellacija takoj v razpravo oz. na sobotni seji. Razvila se je kratka, a zelo burna debata, nastal je vihar v zbornici. Večina je Lazićev predlog odklonila.

Med prepričim in po končanih formalnostih je bil predsednik prisiljen sejo zaključiti ob 11.30 ter je določil prihodnjo za ponedeljek ob 10. dopoldne. Ta seja ima določiti edino le dnevni red.

Parlament in reško vprašanje.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) Včerajšnja kratka izjava namestnika zunanjega ministra je bila predmet živahnih parlamentarnih razgovorov v kulorajih narodne skupščine. Opozicija z veseljem konstatira, da centrum ni kdovekak živahno odbravala vladi izjave, dočim so opozicijske stranke pridale odgovore interpellacijam vireh plosk. Ta sunjajni efekt hočejo izrabiti gotovi parlamentarci za svoje taktične svrhe. Govore celo, da tudi neka radikalna frakcija ni popolnoma zadovoljna z vladno ruranjo politiko, kar se tiče reškega problema.

V parlamentu pa vzbuja tudi splošno pozornost oficijelno poročilo rimske agencije »Stefanik« o sprejemu Pešicevega pisma. »Stefanik« potrjuje oficijelno, da je dne 20. t. m. zvečer izročil jugoslovanski poslanik v Rimu, p. Antonijević g. Mussoliniju pismo predsednika naše vlade. »Stefanik« pri tem naglašja, da je pismo pisano v najprihvatnejšem tonu in obenem predlaga sporazumno in prijateljsko rešitev reškega problema med Jugoslavijo in Italijo. V vladinih krogih komentirajo oficijelno izjavo »Stefanika« tako, da to znači popuščanje Italije po prenehanju imenovanju generala Giardinu za guvernerja Reke.

Italija se je sedaj poženila, da zmanjša tarife na Jadranski železnici. Varna konferenca pa je bila tudi snovi v ministru zunanjih zadev. Vodilni uradniki tega ministristva, ob prisotnosti predsednika narodne skupščine, so sestavljali eksnorož o reškem vprašanju, ki ga pada vlada prihodnje dni na interpellacijo posl. Ljube Davidoviča. Ta ekspozé je v vseh detajlih pojasnil sedanjí položaj Reke in razvoj pogajanj ter stališče vlade.

SEJA KLERIKALNEGA KLUBA.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) Jugoslovanski klub je včeraj ob 16. do 18. imel plenarno sejo, na kateri so poročali poslanci o raznih notranjih klubovih vprašanjih. Poročali so o položaju v Sloveniji v posameznih volilnih okrožjih. Klub je sklenil, da se skliče tekmo prihodnjega meseca naš zadnje do 20. oktobra shod zaupnikov SLS v Ljubljani. Na tem shodu se ima definitivno odločiti o nadaljnji taktiki parlamentarne kluba napram vladi. V klubu prevladuje razpoloženje za skrajno opozicijo proti vladi. Dr. Korošec je tudi klubu poročal o svojih razgovorih z Ljubo Davidovičem. Včeraj je dr. Korošec imel daljšo konferenco s predsednikom demokratskega kluba, prvič glede vprašanja skupne akcije v reškem problemu in drugič glede ustvaritve skupnega opozicijskega bloka proti vladi.

»ČUVARJI SNEŽNIKA IN KVARNERA« PRISEGAJO.

— Opatija, 21. sept. (Izv.) Poslanec Giunta je porabil proslavo obletnice zavzetja Rima včerajšnjega dne za izzivanje Jugoslavije. Sklical je semkaj vse fašistovske oddelke iz Liburnije in tu so pred njim in pred Host-Venturijem z Reke slovesno prisegli, da hočejo varovati Snežnik in Kvarner. Navzoče je bilo vojaštvo s častniki in zastopniki raznih društev.

Kupila pa jih je pred kolodvorom moja druga, že omožena svakinja Evfrozina, kilogram za 40 K. Vse to je prav jasno kazalo, da se je zemljoradniku že posrečilo pridobiti Boga očeta za suho vreme.

Hola! Ker smo bili pravočasno na svojih prostorih, se je vlak zganil na minuto, kakor je stalo zapisano v bukvicah. Sprevodnik je bil kaj prijazen gospod. Čeprav je odobraval stališče akcijskega odbora državnih itd. — moja žena bi rekla: beračev — se vendar ni držal službenih pravil tako kakor zahteva sedanja pasivna resistenčna doba, ampak nas je pustil vse skupaj lepo v damskem kupeju.

Pa tudi drugače ni posebno čislal prelepih običajev, ki smo jih prevzeli od bratov Hrvatov. Zakaj, z velikodušno rešto je odklonil ponudeno mo napitnico.

Tako je bilo vsem po godu in meni, ki sem sedel med tremi sestrami tudi. Pa soprogu moje druge svakinje Evfrozine, ki je z njo ravnokar v debelih požirkih srkal sladkost medenih tednov, ravno tako, če ne najbolj.

(Sled.)

PROVIZORIČNA UREDITEV. GIUNTA PRI GUVERNERJU.

— Reka, 21. sept. (Izv.) Včeraj je zboroval prvi vladni svet pod predsedstvom guvernerja Giardinu. Guverner odide najbrž v nedeljo v Rim, da predloži Mussoliniju za svoje poslovanje na Reki, dogovorjen z vladnim svetom in raznimi upravnimi predstojniki.

Včeraj je prišel iz Opatije na obisk guvernerja poslanec Giunta. Imel je z Giardinom zelo dolg pogovor, o katerem ni hotel novinarjem ničesar povedati, rekel je samo to, da bo moral o nekaterih rečeh, ki jih je razpravljal z Giardinom, govoriti z Mussolinijem, katerega posesti v nedeljo. Tako bosta najbrž pri Mussoliniju hkratu Giardinu in Giunta. Prihod fašistovskega poslanca Giunta v mesto se smatra za slabo znamenje. Kjer je Giunta, tam so intrige in tam se dela Reki samo škodo.

Povodom proslave obletnice zavzetja Rima včeraj 20. sept. je bilo po mestu več zastav in zvečer je bila nekaka razsvetljava, v gledališču pa slavnostna predstava. Evangelika cerkev je poslala Giardinu topozdrav, naglašajoč, da se morata varovati na Reki ime in pravica Italije kot sveta in neizpremenljiva last in kot simbol pravice in resničnosti.

Prebivalstvo ima po pričetem delovanju guvernerja Giardinu vtisk, da hoče ostati tu dlje časa nego to napoveduje v svojih govorih in da je tisto naglašanje potrebe skorajšnjega sporazuma le gola fraza. Giardinu ima naloge, utrditi italijansko oblast na Reki ne glede na to, kako se razvijajo pogajanja med Italijo in Jugoslavijo. Prebivalstvo s strahom gleda v bodočnost, ker čuti, da hoče Italija vleči pogovore za sporazum še na dolgo in zaključiti jih najbrže z aneksijo. Dan aneksije bi pomenil za Reko dan smrti.

Poostrenje parlamentarne situacije.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) V parlamentu je opaziti zadnje dneve neko poostrenje situacije. Demokrate forsirajo na vse moči akcijo za padec sedanje radikalne vlade. Pri tej akciji računajo na pomoč džemijeta. V parlamentarnih krogih z napetostjo pričakujejo nadaljnjo taktiko džemijeta. Na glavni skupščini v Skoplju so džemijeti sklenili podati vladi ultimatum glede gotovih točk. Džemijeti zahtevajo predvsem: 1. ustavitve izvedbe agrarne reforme v Južni Srbiji; 2. odstranitve terorja od strani političnih oblasti nad muslimani in 3. preiskavo radi občinskih volitev v Južni Srbiji.

Zelo naklonjena je demokratom struja posl. Ferat bega. Za slučaj, da vlada ne ugodí vsem zahtevam džemijeta, grozi jo z izstopom iz vladne koalicije ter pristop k opoziciji. Za slučaj, da džemijet preide v opozicijo, računajo demokrate s padcem vlade.

Finančni odbor.

Razprava o dvajsetih. — Nekateri naknadni krediti.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) Finančni odbor je snovi imel ob 16. do 20. sejo, na kateri je nadaljeval razpravo o proračunskih dvajsetih. Razprava je bila mestoma zelo burna. Opozicija je kritizirala posamezne postavke. Večina odbora je sprejela vse člene do člena 22. Členi 22. do 25. so bili opuščeni. Ti členi govore o dvajsetih za ministristvo trgovine in industrije. Odbor je dalje sprejel člene 26—30.

Viharna debata se je razvila, ko je minister financ sporazumno s ministrom za agrarno reformo predložil nekatere dodatne predloge. Prvič predlog, da se zabranijo ob madžarski meji, zlasti v okolici Subotice prodaja posestev brez odobrenja ministristva za agrarno reformo. Pravico prvokupa si pridržuje država, ki nato potom vlade odločuje in odobrava kupne pogodbe. Dalje drugi predlog, ki vsebuje določila glede sklepanja pogodb med lastniki posestev, ki stojijo pod agrarno reformo, in najemniki.

Debata o teh dodatnih predlogih je bila burna in je opozicija ugovarjala njihji stizaciji.

Finančni minister je stavil tudi predlog za odobrenje nekaterih naknadnih kreditov. Večina odbora je te kredite odobrila. Redne proračunske dvajsetine za mesec oktober, november in december znašajo 2.033.649.357.50 Din. Zelo veliki so naknadni krediti. Poleg dvajsetin zahteva med drugim finančni minister: 1. specialni kredit 200 milijonov dinarjev za izvedbo zakona o uradnikih; 2. 50 milijonov za izboljšanje plač oficijem; 3. za upokoje v Sloveniji ter Bosni in Hercegovini povečanje kredita za 290.000 dinarjev; 4. kredit ministru prosvete 57.300 dinarjev za pomožno osebje na kliniki in inštitutu medicinske fakultete v Beogradu; 5. naknadni kredit ministru prosvete 3 milijonov dinarjev za zgradbo patološkega inštituta v Beogradu; 6. kredit ministru notranjih del 14 milijonov 690 tisoč dinarjev v vrhu izplačila povzanih draginskih doklad očetnikov; 7. kredit 20 milijonov dinarjev za bolnice; 8. kredit ministru javnih del a) 30 milijonov za poprav potov v Srbiji in b) 10 milijonov za mostove v Srbiji; 9. kredit prometnemu ministru za gradnjo železnice Ljutomer—Ormož v znesku 17 milijonov dinarjev.

Seja finančnega odbora je bila ob 20. zaključena. Danes ob 10. dopoldne se seja nadaljuje. Na današnji seji bodo dvajsetine od finančnega odbora sprejete ter bodo prihodnji teden predložene plenumu zbornice.

20., 21., 22. in 23. septembra
MACISTE IN
KITAJSKA SKRINJA
v KINO "TIVOLI"

Protirevolucionarno gibanje na Bolgarskem.

ZEMLJORADNIKI ZAVZELI STARO ZAGORO — GIBANJE SE ŠIRI — SPLOŠNA STAVKA.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) Prihajajo vesti iz Sofije, da je položaj bolgarske vlade Cankova zelo kritičen. Na več krajih je izbruhnilo uporniško gibanje, ki so je organizirali zemljoradniki združeni s komunisti. Bolgarska vlada v svojih oficijelnih objavah skuša to gibanje v Franciji in Angliji označiti za boljševiško, da bi tako pridobila simpatije inozemstva na svojo stran. Tekom včerajšnjega dneva so prihajale v Beograd senzacionalne vesti o uporniškem gibanju in protirevoluciji. Te vesti pa so v marsikomu pretirane.

Po nekaterih poročilih so zemljoradniki potrgali vse zveze s Sofijo. Zemljoradniki so razširili med narodom bojno geslo: Ujedinjenje z Jugoslavijo in ustanovitev velike balkanske države.

V beogradskih političnih krogih zelo kritično razmotirajo te vesti. Fakt je, da je prišlo na Bolgarskem do protirevolucionarnega gibanja, ki ga pa skuša oficijelna vlada s pomočjo vojske uduliti.

Včeraj je dospela tudi vest, da so zemljoradniki s pomočjo komunistov zavzeli Staro Zagoro. Proti njim odposlana vojska je bila deloma pobita, deloma pa so vojniki prešli na stran upornikov, ker so tvorili gros vladnih čet kmetski sinovi, poklicani ravno pod orožje. Radi zmage zemljoradnikov pri Stari Zagori vlada v Sofiji veliko vzemirjenje. Mudi boji so bili pri Kazanliku, pri Lomu in pri Svištovu. V teh okrajih so zemljoradniki skupno s komunisti gospodarij situacije.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) Včerajšnji popoldanski listi so prvi prinesli kratke vesti o revolucionarnem gibanju na Bolgarskem. Vojska prehaja na stran revolucionarjev. Pri Stari Zagori je bil zajet od vstašev konjeniški polk. Konjeniki so prešli na stran upornikov. Oficijl so bili aretirani.

Po najnovejših poročilih je vlada pozvala vse člane makedonskih organizacij, da branijo sodanji režim proti zemljoradnikom in komunistom. Makedonski komitai so se pozivu odzvali. Osnovali so posebne čete. Povod vlada velik teror. Na strani zemljoradnikov je izdana parola: življenje ali smrt. Isto geslo imajo Makedonci.

Komunisti so pozvali sindikalne organizacije, da proglašijo generalno stavko vsega delavstva, obenem so izdali navodila.

Politične vesti.

— Izravnanje spora s črnogorsko dinastijo. S parnikom je včeraj jutraj ob 6.15 dospel z Dunaja preko Budimpešte v Beograd črnogorski princ Peter Petrovič Njegoš, najmlajši sin pokojnega črnogorskega kralja Nikole. Tekom dopoldneva je sprejel kraljeviča v daljši avdijenci Nj. Vel. kralj Aleksander I. Princ Peter se odreče vsem pravicam pretendentstva na črnogorski prestol ter hoče živeti pri nas kot miren državljan. V kratkem bo službeno objavljeno, da je poravnani spor med obema jugoslovanskima dinastijama, kar bo tudi mnogo pripomoglo h konsolidaciji naših notranjih razmer.

— Italija ponuja kompenzacijo za Reko? Listi poročajo, da ponuja Italija naš državi gotove kompenzacije, ki naj v prilog Jugoslaviji korigirajo dosedanje meje proti Italiji. Eni listi trdijo, da je Italija pripravljena odstopiti Jugoslaviji neznatno ozemlje v Kastavščini, drugim pa pravijo, da ponuja Italija korekturo meja napram Sloveniji. Ne moremo kontrolirati, vkoliko so te vesti resnične, ugotavljamo samo, da smo pred meseci zabeležili vest, da je Italija ponudila odstopti Jugoslaviji Idrijo, Postojno in Sv. Peter na Krasi, ako jugoslov. vlada dovoli v aranžma glede Reke, kakor ga žele Italijani. Ne zdi se nam umestno, da bi se spuščali v razglabljanja teh italijanskih ponudb, ker imamo dovolj bridkih skušenj, kako malo je dati ne samo na italijanske obljube, marveč tudi na slovesno s strani Italijanov prevzete obveznosti.

V rapalski pogodbi in v santmargheritskih konvencijah so Italijani prevzeli svačeno nase toliko obveznosti, ki so jih nato brez vsakih skruplov pogazili, da jim ne moremo prav nič več verjeti, če manj pa zaupati. Na italijanske obljube dandanes nihče več ne da. Ako bi nam danes Italijani v resnici za sporazumni aranžma glede Reke ponujali tudi Idrijo, Postojno in Št. Peter in bi se na najslavnejši način podpisala v Rimu tozadevna pogodba, bi prav tako malo verjeli, da Italijani izpolnijo to pogodbo, kakor ako bi nam Italijani sedaj nudili zaradi ljubega mira morda — Tret. Italica fides, nulla fides!

— Prihod francoskega senatorja v Beograd. V Beograd je včeraj 21. t. m. prisel član francoskega senata senator Beranger. Tekom včerajšnjega dneva je imel daljše konference z uglednimi našimi politiki in finančniki. Senator Beranger ima kot oficijelni zastopnik Francije nalogo, se na mestu informirati o finančnem položaju naše države. V parlamentarnih krogih so prepričani, da bo na predlog Berangerja francoski senat odobril že od francoske zbornice naši državi odobreno posojilo 300 milijonov dinarjev. Nocoj bo njemu na čast prirejen banket v hotelu »Palace«, kateremu prisostvujejo ministri pred-

la, da železničarji in poštarji izvajajo stavko s skrajnimi sredstvi.

Generalna stavka železničarjev in poštarjev so je včeraj pričela. Javni promet je popolnoma ustavljen.

Sofija je na progi Varna-Burgas popolnoma odrezana. Komunistične organizacije so dobile naloge pozvati železničarje in delavce na skrajno sabotažo. Železničarji so povsod ustavili vlake ter razdrli tice, da ne morejo nadaljevati vožnje v gotove kraje poslane vladine čete.

— Pariz, 21. septembra. (Izv.) Preko Londona javljajo listi, da je revolucionarno gibanje bolgarskih kmetov zavzelo obsežne dimenzije. Vlada se še vedno čuti dovolj močno, da uduliti to gibanje. V bližini glavnega mesta pri Radomirku so vstali težko porazili vladine čete. Na obeh straneh je mnogo ranjenih in mrtvih. V Radomirku je sestavljena komunistično zemljoradniška vlada. Uporniki razdirajo vse železniške proge, ki vodijo proti glavnemu mestu Sofiji.

— London, 21. septembra. (Izv.) Listi poročajo o težkih borbah pri Karlovu, ki je oddaljen 150 km od Sofije in pri Salkovu, kjer so združene uporniške čete porazile vladno vojsko. Uporniki so dobili v roke velike zaloge municije.

Sofijska vlada izvršuje v glavnem mestu in v Plovdivu številne aretacije komunistov in zemljoradnikov. Ministriški svet je v permanenti. Za obrambo mesta so postavljene strojne puške in pa topovi. Po mestu vozijo oklopni avtomobili.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) Za presojo kritičnega položaja na Bolgarskem je značilna okolnost, da je včeraj pribežala rodbina bolgarskega poslanika v Beograd. Bolgarski poslanik je tudi zaprosil zadnje dneve za avdijenco na dvoru in svrhu izročitve akreditivnih pism. Ta avdijenca je odložena, ker naša vlada pričakuje razvoj nadaljnjih dogodkov na Bolgarskem in želi poprej popolno konsolidacijo notranjih razmer Bolgarske.

— Beograd, 22. sept. (Izv.) Listi objavljajo senzacionalno vest, da imajo zemljoradniki organizirano in oboroženo armado 50.000 mož (?). Pri Kazanliku se vrše ljuti boji.

sednik Nikola Pašić, finančni minister dr. Stojadinović, predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović. Na večerjo so povabljeni tudi ugledni radikalni, demokratski in drugi narodni poslanci, tako Ljuba Jovanović, dr. Kosta Kumanudi in dr. Anton Korošec.

— Nekaj iz razgovora dr. Korošca z Ljubo Jovanovićem. Zagrebški »Jutarnji list« je te dni priobčil nekatere podrobnosti iz svoječasnega razgovora dr. Korošca s predsednikom narodne skupščine Ljubo Jovanovićem. V tem razgovoru se je dr. Korošec dotaknil nekaterih vprašanj, ki jih hoče rešiti vlada na način, ki ni po volji klerikalni stranki. Tako je izdelal minister prosvete Trifunović načrt novega šolskega zakona, ki vzbuja skrajno nevoljo klerikalcev zato, ker se s tem zakonom namerava popolnoma odpraviti dosedanja šolska avtonomija. Klerikalci tudi niso zadovoljni za občinski redom, ki ga namerava vlada uveljaviti. Ta občinski red ima namreč namen, popolnoma uničiti avtonomijo občin v Sloveniji in v Dalmaciji. Po tem novem zakonu bi vlada imela pravico, nastavljati občinske uradnike, t. j. občinske tajnike, dočim je imel dosedaj župan pravico, svobodno izbirati in nameščati občinske uslužbence. Špeciálno o teh dveh vprašanjih se je dr. Korošec pritoževal in zahteval, da Ljuba Jovanović posreduje, da ta dva zakonska načrta ne postane zakon.

— Nesoglasja v demokratskem klubu? Beogradska »Tribuna« poroča: V parlamentarnih krogih se govori, da je v zadnji seji demokratskega kluba prišlo do burnih prizorov, ker Pribečević in njegovi pristaži niso hoteli sprejeti predlogov Davidovičeve skupine, da se prične najostrejša borba proti radikalom. Nekateri poslanci so v klubu predlagali, da bi demokrate zapustili narodno skupščino in s tem spravili vlado v kritični položaj. Ta predlog je propadel zaradi odpora Pribečevićeve skupine, ki ima večino v klubu. Kakor vse kaže, bo še to jesen prišlo do važnih sprememb v demokratskem klubu, ker so nesoglasja med levico in desnico v klubu vedno večja. Tudi po naših informacijah so se sopot pojavila med obema voditeljema demokratske stranke Davidovičem in Pribečevićem velika nasprotja, ki se nanašajo predvsem na notranjo politiko, vendar pa nesoglasja za enkrat še niso tako ostra, da bi se moglo računati na razkol v demokratskem klubu. Ako bi pa končno vendar le prišlo do ločitve duhov med Davidovičevim in Pribečevićevo skupino, je gotovo, da se bo Pribečevićeve skupina skušala približati radikalni stranki, saj je znano, da se milijoni Svetozarja Pribečevića in Nikole Pašića glede pokranje politike v bistru kri-

— Uvodnik o Arnavtiku v Sloveniji je gospode pri »Slovenca« tako razjaril, da so »Slov. Narod« posvetili kar šest dolgovernih in plehkih političnih beležek. Znamenje, kako smo zadeli klerikalce v živo, ko smo jim očitali neznačajno igro, ki jo igrajo od zadnjih marčnih volitev: enkrat so v razuzdanem objemu z Radičevci, drugič so na katoliškem shodu poklanjali kralju in vladi, končno začnejo zopet goniti obstrukcijsko in defetistično politiko.

— Po občinskih volitvah na Češkoslovaškem. Dosedanjim poročilom dodajamo splošno konstatacijo, da so prineslo občinske volitve v Češkoslovaški republikli zmago državní misli in demokraciji. Senator Klofaš je izjavil, da je uspeh čsl. socialistik uspeh države in republike. Republika se mora naslanjati na velike in disciplinirane stranke. Dr. Kramar pravi, da pomenijo volitve preokret na desno, kar znači, da velik del češkoslovaškega naroda ni pristopen kakršnikoli zunanji eksperimentom, marveč koraka k načelu: redno delati in štediti! V Češkoslovaški republikli je volilna dolžnost, ali vendar je ostalo po raznih krajih mnogo volilcev doma. Vlada je izdala ukaz, da se ima strogo postopati proti vsem volilcem, ki se niso udeležili občinskih volitev, dasi niso bili zadržani in ne morejo opravičiti svoje neudeležbe. Listi poročajo, da se je abstinalno v glavnem mestu 52.838 volilcev.

— O italijansko - angleškem prijateljstvu piše general Bencivena v »Piccolo della Sera« zelo dolga izjava, prihajajoč do tega zaključka: »Toda, ko bomo močni na morju in na nebu, tedaj, ponavljam, bomo videli, da se zгоди veliki čudeži, ko bo Anglija v resnici naša prijateljica in sodelovalka pri problemih Sredozemskega morja. Kajti resnica je ena, in sicer ta, da se Anglija v svoji politiki ne da voditi po čustvih, marveč le po interesih. Treba torej ustvariti ono stanje, ki pripravi Anglijo do tega, da bo videla v Italijanih za svojo sredozemsko morsko politiko najkoristnejši narod. Dokler ne bo tega, ni treba misliti, da bi mogli izpreobrniti Anglijo, ki dela dosledno le realno politiko.

— Omejitve svobode kretanja nemškimi trolskimi posilcem v Italiji. Takozvani »deputati estremisti« ne smejo potovati iz Italije brez dovoljenja notranjega ministristva. Te dni so dobili nemški poslanci s Tirolskega obvestilo, da spadajo tudi oni med te poslance in morajo imeti torej, ako hočejo kam potovati iz Italije, posebno dovoljenje zunanjega ministristva. Jugoslovanski poslanci še niso dobili takega obvestila.

— Nemčija bi potrebovala dr. Rašina. Nemški narodno-gospodarski delavec L. C. Stein, dopisnik rimske »Tribune«, je poslal svojem listu razpravo in kritiko nove nemške finančne politike ter prihaja končno k sklepu, da Nemčiji ne preostaja druge poti iz gospodarskega kaosa, nego ona, po kateri je šel dr. Rašin, in da morejo Nemčijo rešiti samo tisti principi, ki jih je v Čehoslovakiji z vsjo svojo energijo in odločnostjo uveljavil umorjeni minister. — Torej Nemci priznavajo, da bi potrebovali Rašina, a Čehi so ga ubili.

— Nemci prihajajo k pameti. Pod pritiskom gospodarske in finančne krize je začela Nemčija popuščati in sedaj se vrše pogajanja vlade z industrijskimi krogi glede hipotekarne obremenitve nemškega gospodarstva. Edino na ta način upa Nemčija stopiti v normalne stike s Francijo in vsaj nekoliko premakniti z mrtve točke reparacijski problem. Veleindustrialci so pripravljani dati v to svrhu vladi na razpolago potreben kapital. V tem pa nemška valuta neprerestano drvi navzdol. Dočim je sovjetska vlada v svoji devalvaciji poznala le 100 milijonske bankovce, pripravlja Nemčija izdajo 1 bilijonskih bankovcev tako, da je marka v padcu že daleč nadkrčila sov. rubelj.

Julijska krajina.

— Z Goriškega. Pevski zbor Zveze slovenskih učiteljev je priredil v Benetkah koncert v tamkajšnjem gledališču Rossini. Občinstvo je koncert z navdušenjem sprejelo. Gledališče je bilo polno. Zbor nastopi sedaj v Bologni. — Politično društvo »Edinost« v Gorici bo imelo 27. t. m. svoj občni zbor. — V Vojšici na Krasi je bil odstavljen župan Joep Pirc, in steer, kakor pravi dočim odlok, zaradi tega, ker mu je bila odvzeta licenca za izvrševanje gostilničarske obrti iz razloga, da so se v njegovi gostilni zbirali elementi, vrščeli protidržavno propagando in ker se je Pirc obnašal kljubovalno napram orožnikom. Seveda so te obdolžitve gola izmišljotina. Namen politične oblasti pa je, da odštavi, kjer le mogoče, slovenske župane in postavi na njihovo mesto italijanske ali tem enako gerente. — Višemski prefekt napoveduje izpremembo v dobrodelnih in nabožnih ustanovah, katere treba po njegovem nalogu podvreči strogi preiskavi, ali odgovarjajo italijanski zakonodaji. Zdi se nam, da je ta skrb namenjena v glavnem slovenskim ustanovam. — V Bovcu je vprizorilo pevsko društvo »Rombon« Ganglovo šaleigro »Šina«. Uspela je laborno,

Gospodarstvo.

PETDESETLETNICA DRŽAVNE KMETIJSKE ŠOLE NA GRMU.

Dne 18. septembra 1873. je bila otvorjena vinarska in sadljarska šola na graščini Slap pri Vipavi, katero je dal grof Karel Lanthieri deželi Kranjski za 30 let brezplačno na razpolago. Vipavski rojak, pokojni Rihard Dolenc je bil njen prvi ravnatelj. Leta 1886. se je ta šola preselila na graščino Grm pri Novem mestu. Tudi tukaj je izvedel imenovani ravnatelj vso prvo organizacijo. Pri delu so mu zvesto stali ob strani na Slapu Josip Kristan, Franc Žepič, Gustav Pirč, vsi že pomrli, in Andrej Lenarčič na Slapu in na Grmu pa Viljem Rohrmann. Zavod, ki je postal splošna kmetijska šola, je dobil leta 1907., ko je stopil Rihard Dolenc v pokoj, za drugega ravnatelja Viljema Rohrmanna. Leta 1908. se je šola vnovič preuredila tako, da združuje sedaj letno šolo z enoletno učno dobo in pa zimsko šolo, ki traja dve zimi po 5 mesecev: prva je namenjena učencem iz vinorodnih krajev, druga pa vsem drugim. Od leta 1921. dalje vodi zavod, ki je po prevratu postal državen, priznani strokovnjak na polju vinarstva Bohuslav Skalický.

Bila je srečna misel, da se je dne 20. t. m. proslavila na Grmu petdesetletnica ustanovitve zavoda. Spominsko slavlje so počastili s svojo navzočnostjo kot gostje veliki župan dr. Lukan, šef oddelka za kmetijstvo na vladi S. Sančin, referent za kmetijsko šolstvo Rohrmann, prosič novomeški dr. E. Ebert, vladni svetnik dr. Vončina, ravnatelja kmetijske šole v St. Jurju pri Celju Belle in v Mariboru Z. m. v. c., novomeški gerent dr. Gregorič in še več prijateljev šole. Pomenljivo je pričela slavnost z obiskom novomeškega pokopališča, kjer so se poklonili manom Riharda Dolenca in mu dali po primeren nagovor krasen venec svežih cvetic z grmškega vrta na grob. Nato so se gostje zbrali v okrašen školski dvorani na Grmu, kjer je ravnatelj Skalický ob navzočnosti vsega učnega in pomožnega osebja in vseh učencev pojasnil zgodovino in pomen zavoda, ki praznuje svojo petdesetletnico. Njegove besede so izzvenele v navdušeno sprejeto življeno kralju. Oglasil se je k besedi veliki župan dr. Lukan in v izbranih besedah izrekel čestitke in priznanje zavodu in njegovemu osebju ter želel najboljšega nadaljnjega uspeha. Govoril je še bivši ravnatelj Rohrmann, ki je med drugim povdaril razveseljivo dejstvo, da se je od absolventov zadnjih deset let pred vojno posvetilo 76 odstotkov domačemu gospodarstvu. Internemu slavlju je sledil ogled školskih in učnih prostorov, gospodarskih naprav, živine, drevesnice in vrta. Nato se je izvršil zaključek intimitne pa prisrčne proslave s slavnostnim pogostenjem, pri katerem so se združili ob skupni mizi vsi gostje, vse osebe zavoda in vsi učenci. Izrekle so se marsikatero lepe napitnice, od katerih naj omenimo le ono najstarejšega navzočega bivšega učenca slapske šole, sedanjega ravnatelja Belle in ta na najmlajšega učenca, 16letnega Primorca, ki je spregovoril zahvalo v imenu součencev. Z najboljšimi utisi glede poslovanja zavoda in s srčnimi željami za njegov nadaljni procvit so se poslovili gostje od ravnatelja in njegove soproge, hčerke prvega ravnatelja, ki jim je bila skrbna domaćica.

—g Poročilo z žitnega trga. Cene so precej trdne, franko Volvodina, stane pšenica že Din 362.50, moka »a« Din 585, v Ljubljani pšenica Din 4.30, moka Din 6.60. Veliko hoo je doživel fižol, ki se je tekoma 14 dni dvignil od Din 525 na Din 675.

Vendar pa ta cena ne more biti več daleč oddaljena od kulminacije, ker že pri neznatnem nadaljnjem zvišanju eksport ne nudi več konvencije. Tudi se na zunanjih tržiščih pojavlja konkurenca poljskega fižola.

—g Zagrebška blagovna borza 21. septembra. Na produktih borzi notirajo: pšenica 79-80 kg, 1 Slatina, novac 365, oves bosanski, rešetani, Prijedor, doraz 230, roba 235, ista originalna roba 225, koruza bačka, 275, sremška roba 280, moka, bačka, baka »a« 585, roba 620, banatska baza »a«, Pančevo, denar 580, roba 590, slavonska baza »a« 1 vagon 575, otrobi pšenični po vzorcu, Varadzin, 1 vagon po 145, pisani fižol bruto za neto (vineče), franko vagon Varadzin, 1 vagon po 487.50.

Tendencija čvrsta.

—g Tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje za leto 1924 oферtalno licitacijo za prevoz monopolskih predmetov na dan 26. oktobra 1923. Natlačni pogoj so na razpolago v ekonomiji tobačne tovarne v Ljubljani.

—g Povzeto cen središčem razredne loterije. Čisti dobiček razredne loterije se razdeljuje, kakor znano, v pomoč obrti in industriji. Dasi je ta pomoč sicer znana, se želi vendar, da bi se povzela in radi tega je ministrstvo sklenilo, da se v sedmem kolu povzajo cen središčem razredne loterije za 100%.

—g Tobačna tovarna v Ljubljani bo prodala na ustnem dražbi dne 22. oktobra 11.400 kg kartona od »Mirjam« cigarete. Pogoj dražbe bo objavljen v »Slovenskih Novinah« in »Uradnem listu« ter so na ogled v ekonomiji tobačne tovarne.

Kultura.

ŠENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER v Ljubljani.

Sobota, dne 22. septembra: »Igrača viharja«. Nedelja, dne 23. septembra: »Igrača viharja«.

— Danes v soboto otvoritev scene 1923/24 na šentjakobskem gledališkem oderu s izvirno hrvatsko dramo »Igrača viharja«. Jutri v nedeljo se ista ponovi.

NEKAJ O VPRIZORITVI »HAMLETA«.

Nekaj opazk o vprižitvi Hamleta.

Kadarkoli se pojavi na našem oderu nedesetletna Shakespearova umetnost in njegov globoki pogled v realno življenje, ki je še vedno pristen mežak plodovitosti življenjske filozofije in in najhujših opazovanj duševnih pripetljih človeka, dasi nas ločijo od mojstrovega snovanja že tolika desetletja, moramo vedno znova zabeležiti pomankanje primernih igralskih moči, ki bi mogle reproducirati Shakespearova dela vsaj približno tako, kakor si jih je on zamisljal. Naša kritika večinoma soglasna v tem, da za te vrste klasična dela nimamo prikladnega osebja, ali da se izrazito bolj točno, da ono ni v zadostni meri izobolano. Do gotove meje izjemo tvorijo samo igralci, ki nastopajo v vsakršni naslovni in morda eni ali dveh večjih vlogah.

O Hamletu in njegovi vprižitvi se je pisalo že marsikaj. Zanj je kritika precej vpludno opozorila na nekatere defekte glade dvornih dam, ki ne zasijejo, stoje s skrivljenim krbtom, so slabo počezane itd. Vse to je res in res je še marsikaj ga. Moj namen pa ni govoriti o defektu, ki so komčo razumljivi in opravičljivi, če upoštevamo težave, s katerimi se mora boriti naše narodne gledališče, temveč o vprižitvi kot taki, v kolikor gre za gotove efekte, ki vplivajo na preseljenega gledalca v pravem smislu. Kder je vnet za različne prizore, ki so namenjeni čim večjemu potenciranju živčne napetosti, mi seveda ne bo pritril: toda mnogo pa je med obiskovalci gledališča takih, ki ne najdejo polnega zadovoljenja v znanstvenih efektih, v prizorih, ko se križajo razpiri in pokajo streli ali pa si skočita dva zaljubljenca tekmovalca v lase in utemeljuje svoje argumente s pesmi in ti bodo gotovo soglasni, da so tudi v Hamletu prizori, ki bi lahko brez vsake škode za umetniški užitek izostali.

V tem smislu bi omenil prizor na pokopališču. Grobar s svojimi primitivnim naziranjem in doberdošljivostjo značajem s svojo neverjetno hladnokrvnostjo in dokaj robato naravo, ki ga usposablja, da more med kopanjem svetle gomile mirno prepevati pesmi, ki originalna figura takoj na prvi mah osvaja gledalca. Sledi ji nastop Hamleta v spremstvu Horacija, njegovo globoko razmišljanje pri pogledu na razmetane lobanje, misli o neizbežni minljivosti vsega posvetnega in večni tajni ter veličini duhovnega bitja onstran groba, skratka ves prizor vzbuja miselnost nagnjenje in nehoti si človeka, da pogleda v svojo lastno dušo. Hipoma pa se te najfinije strune duševnega prebujenja pretrgajo in izzvene kakor na primitivno vtilino napeta vrstica. Ko stopi na oder mrtvaški spreved in skoči Polonij na sestrino krsto, ko plane k njemu še Hamlet in se vname med obema prepri, ki gre celo tako daleč, da jih morajo navzoči s silo ločiti, gledalca neprijetno zadene občutek in zavest, da je znova priča divjanja razvnetih človeških strasti. To kvari splošno vrtilno prizora in vpliva na gledalca tako, kakor da bi polni sladkopočega v najlepših sanjah s hladno vodo.

Se bolj kakor ta, pa neprijetno vpliva zadnji prizor, ko po tragični smrti obeh glavnih junakov žalostno pridrvi na oder Fortinbras v svoji viteški opremi in obkrojen s celo armado vojščakov. Njegov nastop, orjaški meč, staj oklepa in množica sule tam, kjer je malo poprej košila smrt, kjer se je čudovita disharmonija človeških značajev končno razvnela v bogati žetvi koščene žene, deluje na osepelja gledalca nekako tako, kakor med prvostvornim izvajanjem Wagnerjevih ali Čajkovskih skladb jok dojenčka. Efekt, ki je na oderu po mojem mnenju obenem defekt, pokvari oni prejšnji efekt tako, da je gledalec nehoti in neprijetno razočaran. Smešno bi bilo kritizirati Shakespeara ali skušati predugaciti njegove umotvore, toda nihče ne more odreči človeku pravice do razumevanja umetnosti tako, kakor mu narakuje njegov notranji glas in čut estetike.

Sedaj še nekaj o režiji. Zalotega sama obstoji iz petih dejanj in dasi bi bilo naravno, da bi se tako tudi vprižitvili, li je moderna režija dovolila samo eno parvo. Kder obiskuje gledališče ne samo zato, da tam sedi in uživa svoj »dolce far niente«, nego da tudi miselno sledi vsem, kar se vrši na oderu, bo pač priznal, da je prenaporno, zlasti pa velja to za Shakespeara, če je zastor dviganen neprestano nad dve uri in beže prizori mimo kakor v filmu na platnu. Poleg dejstva, da tako dolgotrajno mišljenje utrjuje možgane in neugodno vpliva na koncentracijo in intenzivnost misli, je potreba upoštevati tudi telesna nagnjenja in slabosti občinstva, ki mora spriti tako težje pogosto med igre zapeljati svoja mesta in odhajati ter se potem znova vrnati. To moči gledalec samo, pa tudi igralci, ki jim letotako ne more bogve kaj koristiti, da si od 8. do pol 11. ne morejo privoščiti niti kratkega oddiha. Seveda ima vsaka stvar dve plati, samo vprašanje je, katera od teh je v našem slučaju bolj tehtna.

— Josip Brinar, Slovenska vadnica za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole, vija stopnja. Drugo nespomeno izdanje. Odobrila pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za prosveto in vero, z dne 14. X. 1922 št. 3642, za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Cena kartonirani knjigi Din 24. Zalodila knjigarna Gorjanc & Leskoyšek v Celju.

Sokolstvo.

BRATJE!

V nedeljo, 23. t. m., se vrši žalna manifestacija septemberskih žrtv iz leta 1908.

Sokolstvo se udeležiti te manifestacije v kroju.

Pozivljamo vsa ljubljanska in okoliška sokolska društva, da se udeležijo polnoštevilno tega žalnega slavlja.

Sokolstvo se zbira točno ob pol desetih uri dopoldne pred Narodnim domom, odkoder odkoraka na pokopališče pri Sv. Križu, kjer bo slavlje ob pol 11. uri.

Udeležba v kroju obvezna.

Zdravilo!

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

— SOKOL I. pozivlje vse svoje članstvo, da se udeležijo žalne manifestacije za septemberskimi žrtvami iz leta 1908. v nedeljo dne 23. t. m. — Bratje v kroju ob pol 10. pred Narodnim domom, od koder odkorakamo skupno na pokopališče. — Odbor.

Južni Sokol.

(Prispevki k zgodovini Sokolstva.)

Ljubljanski Sokol praznuje 30. tm. šestdesetletnico svojega obstoja. Pred 60 leti, namreč 1. oktobra 1863, se je vršil oni znameniti občni zbor, ki je ustanovil prvo sokolsko društvo na jugoslovenskem ozemlju s pomembnim imenom »Južni Sokol«. Leta 1867 je vlada razpustila to društvo, ki pa se je takoj na novo ustanovilo z novim nazivom »Ljubljanski Sokol«.

Zanimljivo so nekoliko nazaj v ono dobo ter predložimo današnemu pokolenju ustanovitve in prvo leto obstanka »Južnega Sokola«. Točen opis tega razdobja je podal I. 1908 dr. Vladimir Ravnihar, tedanji podpredstojatelj Ljubljanskega Sokola v časopisu »Sokol« v Zagrebu. Spis je bil nemara nekaj uveč za nameravane proslave 40 letnice društvenega obstanka. Podajamo ga v celoti.

»Zgodovina sodi o preteklosti ter učil za bodočnost. Ta rek napotil me je, da pisem našemu društvu zgodovino. Podučna je, zakaj kaže nam v podrobnem postopek in razvoj Sokolstva na Slovenskem. Podučna je, ker nam v svoji navzočnosti razkriva hibe in napake ter zopreke in ovire krepkejšega razvoja. Zanimiva je, ker so v njej vpodobi splošna povestnica slovenskega naroda.

Bogati viri povestničarju niso v razpoložju, nedostajni so in pomankljivi. Sami pa.

Za dobo prvih sedmih let nam je ohranjen zapisnik zborovih in odborovih sej, ki dokaj natančno omenja vseh važnejših dogodkov in pripetljajev blivših v zvezi z društvenim življenjem. Zapisnik obsega dobo od 1. oktobra 1863 do nekako konca leta 1871. To dobo je opisal v posebni brošuri: »Historično-statistični pregled delovanja telovadnega društva »Sokol« od začetka svojega obstoja. To je od leta 1862 do začetka leta 1871 prvi tajnik našemu društvu Fran Ravnihar. Od iste dobe hranimo blaginjsko knjigo, ki nam podaje marsikake dragocene drobtinice. Podučilo nas tudi »Novice« ter »Južni Sokol« telovadsko-veljaški list iz leta 1871. Marljivo tamkaj se shranjevale vse važnejše listine (člede se društvene uprave.

Na podlagi teh virov je zgrajena povestnica Sokola v Ljubljani za njega prvo dobo, za dobo življenja »Južnega Sokola« do priložne konca leta 1867.

Povod postanku Sokola v Ljubljani nam opisuje Fran Ravnihar v svoji brošuri nekako tako-le:

»Krepkejšo občo politično gibanje počenši z letom 1860. po zgubljeni laški vojski odn. po zgubljeni najlepši avstrijski pokrajini Milanski, je vzbudilo tudi nekoliko slovenske narodnjake v Ljubljani. Pričeli so se zbirati po gostilnah, tam popaval narodne pesmi in slednjič osnovali čitalnico v prostorih »pri Slomu«. Da bi se pa slovenski narod ne prejačl in da bi nemška stvar ne trpela škode v deželni nemški zvezi od Labe do Jadranskega morja, pričeli so od vseh strani in po vseh predelih vladnega ustroja skrbno iskati pripomočkov za zdano opozicijo zoper narodovo gibanje. Mladino so hoteli pridobiti za nemštvo z osnovo nemških telovadnih društev, ki naj bi ves svoj življenjski duh jemala iz močvirskih nemških pokrajin. Da se takemu početju in te nevarnosti pride v oči, sklenelo rodoljubno, da v Ljubljani ustanove slovensko telovadno društvo.

Vendar bi soditi, da prvotni sagbi, vzrok postanku Sokola je okoliščina, da je sprva tudi Ljubljanašom brez razlike narodnosti zahotelo imeti svoje telovadno in gimnastično društvo. Temu je dokaz dejstvo, da v Jendlovem pozivu o kakom samo-slovenskem telovadnem društvu ni duha ne sluha, da je omenjeni poziv podpisal še marsikaj ljubljanski »Nemec«, da so poziv dali tiskati tudi v »Labacher Zeitung«. In da je ločitev v dva tabora nastala že v tokom priprav za osnovo telovadnega društva. Duh časa je prevzel tudi Ljubljanaš, da bi imeli, kakor že povod drugod, svoje gimnastično društvo. V Nemčiji je ključni John mladenče v telovadnici, ime telovadnice je vabilo k sebi kakor kaka nova športna igra.

Bernard Jentl, kasneje trgovec v Mariboru, izda dne 27. julija 1862 sledečo okrožnico:

Poziv!

»Mens sana in corpore sano« (Zdrava duša v zdravem truplu).

Vsakteremu bo že znano, kako koristna je telovadba ali gimnastika, kako se s telovadbo okrepča telo in duša. Koristno bi bilo, da bi se gimnastika tudi v Ljubljani bolj vdomačila, in da bi se napravilo

gimnastično ali telovadsko društvo. Kder bi hotel pristopiti takemu društvu, naj naznani to s svojim podpisom. Vse drugo se bolj natančno določi (namreč: pravila društva, prostor, gimnastična lopa itd.) ko bo dosti podpisov.

Ta poziv je podpisalo 52 gospodov: dr. Karol Bleiweis, Bartol Jakob, Bartelme Jožef, Celorato, Čičon, Cepon Anton, Drahsler Pavel, Drenik Franjo, Drenik Miroslav, Dolenc Avgust, Eger Franci, Finžgar Anton, Fleisman Fran, Fabijani Gustav, Globočnik Janez, Germ Anton, Grüner Ferdinand, Hofman Viktor, Jentl Anton, Jentl Bernard, Jakš Adolf, Iber Ivan, Koblar Avgust, Konč, Kušar Jožef, Kersnik Perko, Koceli Anton, Koceli Janko, Ledenk Karol Alfred, Orel Viktor, Quandest Alojz, Perdan Ivan, Piskač Fran, Pirč Jožef, Poliska Miroslav, Ravnihar Fran, Saterlin Leopold, Sajovic Perko, Souvan Perko, Steyrer Anton, Svetič Jožef, Strzelba Jožef, Schreiber V. Schmidt Ferdinand, Schulz Jožef, Setine Fran, Uhl Fran, Verderber Alojz, Vidic F. P., Valenta Vojteh, Zelenikar Ivan, Žerovec Janez.

Pozivu, ki je mael lep odziv, je torej sledil drugi:

»S pričujočim ste naprošeni izmed spodaj podpisanih imen pet gospodov izvoliti, kateri bodo kot komite za daljne naprave o ustanovitvi telovadske družbe skrbeli. Zraven leži list, na katerega hočete imena izvoljenih zapisati. V Ljubljani 5. avgusta 1862.«

Podpisani so bili razen na prvi poziv oglaševalih se še Čurn Dragotin, Suhý Jožef in Schulz Julij; odpadla sta Čičon in Svetič.

Izdi volitve je članom naznanil

Razglas.

»Pri večerašnji volitvi se je od 52 (53) podpisanih udov 38 vdeležilo, med katerimi so z večino glasov gospodje F. P. Vidic, dr. Žerovec, Pavel Drahsler, Janez Globočnik in Janez Zelenikar izvoljeni bili. Ti gospodje bodo tedaj za naprej za daljne naprave v hitrem utemeljenju telovadske družbe skrbeli in gospodji udje naj se z vprašanji le na ta komite obračajo.« To tedaj naznani B. Jentl. V Ljubljani 6. avg. 1862.

Priljubljeni odbor, ki se mu je pozneje pridružil še dr. Karol Bleiweis, je sestavil posebna pravila po vzorcu pravil nemških telovadnih društev, vendar v obeh tedanje naše skrbne vlade niso našla milosti. Prvotkar so predložili pravila z dopisom od 21. decembra 1862. Vodstvo polije je z odlokom od 20. junija 1863 št. 214 pravila vrnilo kot nesprejemljiva. Premenjena pravila je ovrglo c. kr. deželno predsedstvo z odlokom od 29. avgusta 1863 št. 1314. Na novo obrezana, ostrižena in zakrpana pravila je naposlled, potem ko je posebna deputacija (dr. K. Bleiweis, P. Drahsler in F. P. Vidic) trikrat odšla k c. kr. namestništvu, vlada potrdila z dekretom od 25. septembra 1863. št. 1536.

V tej dobi dolgega čakanja se telovadci ločijo v dva tabora: Nemci hočejo imeti svoje društvo in to njihovo stremljenje podpira — vlada. V kratki dobi enega meseca jim dovolil ustanovitev — »Labacher Turnverein«.

Nemci so na uprav zvit način zasedli slovensko posest. Edino telovadno orodje je tedaj imela gimnazija. Nemci v bojazni, da bi »gimnastiško društvo« ne vporabljalo gimnastiške telovadnice, so pod pretezo, da so itak vsi Slovenci, izvolili nov odbor, določili vpisnino 1 gld. ter pod vodstvom Samasse ml. pričeli s telovadbo v gimnaziji. Slovenci, ne samo da so bili s tem postavljeni pod kap, so izgubili tudi marsikatero malo zavednega člana. Telovadni prostor so bili prisiljeni najeti drugod na Koširjevem dvorišču, kjer je že s poletjem I. 1863. pod vodstvom Steve Mandiča telovadilo 60 telovadcev.

Telovadnico so opremili v Frelichovi hiši, sedaj Tomažičevi na Dunajski cesti, kjer se je dne 1. oktobra 1863 v navzočnosti 70 članov vršil prvi občni zbor.

(Dolge priložnosti).

Harry Piel
Jezdec brez glave
pride v
KINO TIVOLI

— 40 letnica sokolskega delavca. Pred kratkim je praznoval v Kolinu na Češkem znani sokolski delavec brat Prager 40 letnico sokolskega dela. Jugoslovenski Sokolski Savez se je pridružil bratakim čestitkam češkega Sokolstva.

— Iz statistike Jugoslovenskega Sokolstva. V Jugoslovenskem Sokolskem Savezu je bilo združenih v preteklem letu 26 žup s 299 društv. Pristatek društev od leta 1921. znaša 26. Dve župi sta bili razpuščeni in sicer Bilej in Štip ter združeni v župo Skopje. Nova župa je bila ustanovljena v Užicu. Za I. 1921 je poslalo listev 777 društev. Za I. 1922 pa 331 društev. Savez šteje 34.923 članov in 9430 članic, skupno 44.263 članstva. Pripadnikov pa ima: 34.923 članov, 9430 članic, 4722 moškega naraščaja, 3516 ženskega naraščaja, 6998 moške dece in 5678 ženske dece, skupaj vseh pripadnikov 65.267 vseh telovadcev je 30.271. Točna statistika bo objavljena v Sokolskem Glasniku.

— Seja odbora JSS se vrši v soboto 29. septembra ob 9. dopoldne v prostorih JSS v Narodnem domu. Dnevni red: 1.) situacijsko poročilo, 2.) finančno poročilo, 3.) poročilo T. O. 4.) skupščina, savor in prireditve I. 1924. 5.) predlogi žup, 6. slučajnosti. K odobrovi seji odpošlje vsaka župa po enega zastopnika. Starešinstvo in delegati se udeležijo tudi proslave 60 letnice Ljubljanskega sokolskega društva.

Glasheni vestnik.

— Koncert moškega »sora ahndom« iz Krakova se vrši. V Krakovu že javljeno dne 25. tm. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union. Pevski zbor izvajal na tem koncertu celo vrsto originalnih poljskih umetnih zborov in pa tudi več narodnih pesmi. Koncert, za katerega se prodajajo vstopnice v Matični knjižarni, lepo priporočamo našemu občinstvu.

Šolstvo.

— Komerčajni tečaj na trgovski akademiji se pričel 1. oktobra 1923; poučuje se: knjigovodstvo I. in II. kurz, korespondenca, narodna ekonomija, trgovstvo, trgovsko računstvo, trg, obrtno in menično pravo, davčni in carinski predpisi, dalja stenografija (sloven. in nemška) in stroje-pisje. — Ako se prikladi zadostno število zainteresentov se otvorijo tudi kurzi za francosčino I. in II. kurz, italijanščino I. in II. kurz in srbohrvaščino, event. tudi za angleščino. Vpisovanje se vrši 24., 25. in 26. septembra 1923 od 18. ure dalje na dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani, Kongresni trg 2. I. nadstropje.

Razgled po slovanskem svetu.

— Nemštvo v Plzni se krči. Mestni školski svet v Plzni, češki in nemški, napravila vsako leto popis šolske mladine za prihodnje šolsko leto. Posledica letošnjega popisa kaže, da se je i letos v Plzni pokazalo zmanjšanje školskih otrok in sicer za 99, od katerih pride na češke šole 18 šolarjev. To padanje števila školskih otrok se pojavlja v Plzni že celih 11 let. Za šolsko leto 1923-24 se je prijavilo v plzenske nemške šole 888 otrok proti 616 otrokom v preteklem letu. V nemške narodne šole se je vpisalo 178 deklice (lansko leto 248), 218 dečkov (lansko leto 226). Število nemških školskih otrok se je skrdilo za 81. Pripomniti pa je treba, da sprejemajo neovirano plzenske nemške šole v svoje razrede vse školski naraščaji iz bližnje in daljne okolice. Poleg tega polnijo nemške šole po večini otroci plzenskih židov, ki imajo paš najmanj povišano podpirno nemštvo v Plzni. Kljub vsemu temu pa se vidi, da gre nemštvo v Plzni neprestano navzdol.

— Potomci Dostojevskega. Zena Dostojevskega je umrla I. 1918. v svoji vili blizu Allera na Kavkazu, od koder se ji ni posrečilo, da bi pobegnila. Umrla je popolnoma osamela. Sin Dostojevskega je umrl v januarju minulega leta v Moskvi od samega pomankanja in lakote. Njegov najstarejši sin, vnuk Dostojevskega, nadarjen petnajstletni mladenič, ki je že zlagal pesmi, je umrl lansko leto v Simferopolu za legarjem. Drugi vnuk pisateljev, 14-letni Andrej, je v petem gimnazijskem razredu in živi z materjo vred v pomankanju. Rada bi odpotovala na južno Francosko, ali vprašanje je, če se jima bo ta želja kdaj izpolnila.

Dopisi.

— 10-letnica CMD podružnice v St. Vidu na Štajerskem. V St. Vidu veselje šele zasledim, na travnik pred šolo pridečem za njimi, tako bi rekel naš pokojni sosed Slomšek. Sicer smo pa vsi obiskovalci ljudske veselice tu gotovo istega mnenja. Bila je krasna prireditve, vesela, zabavna, polna duševnega in telesnega okrepčila. Praznovanje, ki ostane zapisano z zlatimi črkami v knjigi kulturnega dela v tukašnji okolici. Slavlje se je vršilo na prostem. Med mladi in zelenjem so se vrstili šotori — 9 po številu. Vse je bilo prav okusno prirejeno. Ob 15. je zasvilal godbeni kvartet iz Slatine ter vabil cenjene goste. »Pozdravljeni in dobrodošli!« jim je klical slavalok pri vходу. Obiskali so nas Slatinčani z gospo Podkrajskovo, sosedja Smarčani, St. Petrcani, Pankovljani, St. Jurčani, Silivčani, Ločani, Celjani itd. Celu Ljubljana, Maribor in Zagreb je bilo zastopano. Tudi domače občinstvo je bilo mnogoštevno zastopano — saj take veselice St. Vidčani še niso videli v tukašnjem kraju. Obširni prostor se je polnil — povsod vrvele in zabava — vmes pa je zoriła pesem šmarnskih in šentjurskih Sokolov, ki so s kolenico na čelu prikorakali k nam. Proste valje ženskih in moških telovadcev so bile temeljito izvajane ter žele splošno pohvalo. Tudi na drugo so bile vaje smotrene in so kazale veliko čilost in vztrajnost mladež Sokola. Srečolov je bil bogat — 240 lepih dobitkov. Zbrano množico je v imenu družbe pozdravil tajnik gl. dr. g. Skuli. V vnetim in preprostom govoru je orisal delovanje in cilj CMD. Bučen aplavz je sledil navdušenim besedam govornika. Veselo in neprišljeno so tekle urine, hladna noč je razprostrla temna krila. Na visokem svetilniku se je zasvetila obločnica ter svetila gostom v nadaljnji zabavi. Pri šotorih so zasleketali pisani lampiončki in židane volje so bili kupci in prodalci, katerih skupek je postal vedno večji. Zvezde so ugajale, ljudstvo je hitelo domov s lepimi vtisi in mislijo, da je preživelo lep, pomemben dan, ki ostane v trajnem spominu slehernega udeleženca. Da se je slavnost tako lepo razvila in zaključila, je seveda delo podružničnega odbora, ki se je trudil, da bi bila 10letnica čim lepše in silajnejše praznovana. Čast in hvale vsem šentjurskim pevskemu zboru in Sokolom, iskrena hvala vsem nabiralcem, vsem darovalcem denarnih in stvarnih prispevkov, katerim so se posebno odlikovali Celjani. Prav pridni in delavni so bili tudi domači fantje in dekleta, ki so imeli s postavljanjem šotorov, mlajev in pletenjem venecv dela. Sploh je bil ves delokrog dobro in spretno urejen. Seveda tudi mičnih prodajalci evke in srečk ne smemo pozabiti. Izborben je bil uspeh 10letnice, moralen in gneten doberk za prekoristno CMD. Čez 11.000 Din skupnega dohodka je pač lepa svota za podeželske razmere. Sicer pa je glavna družba tudi prav zadovoljna s poslano vsoto 7500 Din. Vsem, ki so pripomogli, da je vse dobro uspelo, čast in hvala! Vam, dragi gostje, pa na veselo svidenje na CD. sejmju prihodnjega leta!

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar.

MALI OGLASI

Cene oglasov do 20
besed Din 5.—; vsaka
nadlajna beseda 50
para, s davčino vred

Prodaj

Kratek klavir,
skoro nov, naproday. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 10.052

Lepa kočija
in slamozeznica napro-
day. — Poizve se: hotel
Križman, Krško. 10.050

Otroški voziček
(še na pol nov) se ceno
proda. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«. 10.039

Otroški voziček
na vzmeteh, lep, bel, se
proda. — Slomškova uli-
ca 23/L. 10.116

4 do 5 vagonov
otresenih jabolk
naproday. — Poizve se:
Prešernova ul. 42. 10.051

Ceno se prodajo
pletene volnene jopice in
nov damski plašč. — Jer-
ca Koželj, Kolodvorska
ulica 12. 9976

Zimska suknja
in nekaj moške obleke,
vse v dobrem stanju, se
ugodno prodajo. — Rimska
cesta 9/II, vrata 16. 10.159

Dobermani,
čistokrvni, 10 tednov sta-
ri, se po ugodni ceni pro-
day. — Poizve se: Cesta
na Loko 4, Ljubljana. 10.033

Kompletne oprave
za špecijsko trgovino,
skupno ali posamezno,
ceno naproday. — Naslov
pove uprava »Slov. Naroda«. 9752

Vinski sodi
od 350 do 700 litrov, lepi,
močni, takoj porabni, iz
klesane hrastove lesa, se
prodajo. — Ponudbe
na: Poštni predal 121,
Ljubljana. 10.104

Hiša v Ljubljani
v središču mesta se prodajo.
Posredovalci izključeni.
— Le resne ponudbe pod
»Hiša s takojšnjim stanovanjem/10.109« na upravo »Slov. Naroda«.

Parcela
v neposredni bližini dr-
žavnega kolodvoza v Šiški
in Dunajske ceste, v
izmeri od 12.094 m², na-
proday. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«. 9689

Enonadst. vila
z velikim obdelanim vr-
tom, z odstopom stanovan-
janja za kupca, v krasni
legi ljubljanskega pred-
mestja, se ceno takoj
proda. — Ponudbe pod
»Vila v predmestju/10.099«
na upravo »Slov. Naroda«.

Motorno kolo
»Pegoute, 5-7 HP, 2 c.
lindra, tri prestave, pro-
sti tek in Kickstartorjem,
tahometrom, skoro novo,
se po ugodni ceni takoj
proda. — Glinska ulica
št. 5. 10.103

Kratek klavir
s prvovrstno konstrukcijo
in kovinastim okvir-
jem, močan in čist glas,
se radi selitve za 18.000
dinarjev prodajo. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 10.110

Naproday so
trije avtomobili
(1 osebnih 32 HP, 4 sedi-
šča, Mercedes, komple-
ten; 1 osebnih 12 HP, 4 se-
dišča, brez karoserije N.
A. G.; 1 tovorni 2 1/2 ton,
kompletan, z železnimi
obročji) za pavšalno ceno
45.000.— Din. — Reflek-
tanti naj si avtomobile
ogledajo v Tovarni ce-
menta v Zidanem mostu.
10.034

Jedilnica,
temna, popolnoma nova,
obstoječa iz 12 kosov, se
valed pomanjkanja pro-
stora ceno prodajo. —
Ivančič, Zabajak
št. 3, I. nadst. 10.127

Dve lovski psi,
čistokrvni pitčariji z re-
sasto dlako, eno v 4. letu
(dobar nos), druga deset
tednov stara, na prodaj.
— F. Hertle, Martinova
cesta (skladišče Tönnies).
10.139

Ugodna prilika!
Proda se lepa stavbna
parcela po ugodni ceni
v Podsmreki ob Tržaški
cesti, obstoječa iz trav-
nika in njive. — Več se
poizve v Ljubljani, Sv.
Petra cesta 8 (v trafikli).
10.004

Dobro vpeljeno
ekspozitno podjetje
za les in deželne pridelke
v večjem mestu Štajerske
tako naproday z vsem
inventarjem in stanovan-
jem. — Ponudbe pod
»Velik dobiček/10.029« na
upravo »Slov. Naroda«.

Amerikanci pozori!
Radi preselitve se prodajo
hiša v središču Ljubljane
za 2500 dolarjev. Stanovan-
je in lepa suha klet
tako na razpolago. —
Pismene ponudbe pod
»Prodaj hišo/9812« na
upravo »Slov. Naroda«.

Prodaj hišo,
primerno za eno družino,
1 oral posestva, tričetrt
ure od Celja, 5 minut od
postaje Petrovčev. V stanovan-
je se kupec lahko
tako vseli. — Interesanti
naj vpišejo svoje na-
slove pod »Hiša-Celje-Pe-
trovčev« na Aloma Com-
pany, Ljubljana. 10.059

Prostovoljna
prodaja.
V nedeljo dne 30. sep-
tembra 1923 ob 15. (3.)
uri bo prodaja hiše št. 6
v Levcu ob Ljubljanski
cesti, 20 minut od želez-
nice, pošta Petrovčev pri
Celju. Hiša obstoji iz pe-
tih sob, prodajalne z
opravo, kleti, vinotoča
čez ulico, 3 hlevov za ži-
vino in prašice, štirih ora-
lov zemljišča itd. Cena
180.000 Din. — Naslov
pove uprava »Slov. Naroda«. 9968

Stanovanja
v velikim obdelanim vr-
tom, z odstopom stanovan-
janja za kupca, v krasni
legi ljubljanskega pred-
mestja, se ceno takoj
proda. — Ponudbe pod
»Vila v predmestju/10.099«
na upravo »Slov. Naroda«.

Profesor išče sobo
(tudi priprosto) za takoj.
— Beethovnova ulica 7,
(pri slugi). 10.040

Na stanovanje
z zajtrkom se sprejme
gospodična. Električna
luč — Dunajska cesta 23
(Josipina Gale). 10.057

Dijakinja
se sprejme na hrano in
stanovanje pri boljši ro-
din. Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 10.105

Dijak
se sprejme na stanovanje
in hrano (tudi visokošol-
ec). — Pražakova ul. 10,
I. nadstropje. 10.134

Sobo išče
za takoj ali s 1. oktobrom
murna gospodična. — Na-
slov pove uprava »Slov.
skega Naroda«. 10.023

Mlad zakonski par
išče stanovanje (2-3 so-
be, kuhinja in pritliklino),
meblirano ali nemeblirano
v 1. novembrom. —
Plačo visoko najemnino.
— Ponudbe pod »Soliden
10.115« na upravo »Slov.
Naroda«.

Meblovano sobo
(preprosto) išče inteli-
genten gospod s 1. okto-
brom. — Ponudbe pod
»Poseben vhod/10.138« na
upravo »Slov. Naroda«.

60.000 do 80.000 K
letno plačam za stanovan-
je v stari ali novi hiši,
obstoječa iz 4-6 sob, ku-
hinje in pritliklino. — Na-
slov pove upravo »Slov.
skega Naroda«. 10.022

Mesečno sobico
s posebnim vhomom in
hrano išče gospodična.
Najemnino plača naprej.
— Ponudbe pod »Sobico
oddaj/9992« na upravo
»Slov. Naroda«.

Sorejme se dijak,
tudi dva, v dobro popol-
no okorbo. Cena zmerna.
— Vpraša se v upravi
»Slov. Naroda« pod »Le-
pi dom/10.066«.

Lepa soba
z dvema posteljama v
novi stavbi se odda, ev.
s hrano. Središče mesta.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 10.065

Stanovanje
(dve sobi in kuhinjo)
išče za takoj v novi ali
stari hiši Plačam do 3000
kron mesečno. — Ponud-
be na Aloma Company
pod »G. J. Takoj«. 9901

Sobo za pisarno
iščem. Plačam do 500 d.
narjave mesečno brez kur-
jave. — Pismene ponud-
be na: Ljubljana, hotel
»Soča«, soba 14. 10.125

Stanovanje
(2 sobi, kuhinja itd.) eno
uro od Ljubljane, tik ko-
lodvoza, se zamenja za
enakim v Ljubljani. —
Ponudbe prosim pod
šifro Zelo ugodno/10.074
na upravo »Slov. Naroda«.

Dve sobi
(meblirani) v novi hiši v
mestu, visoko priliježe,
oddaj v najem samo go-
spodu (samcu). Pogoj:
plačilo najemnine za dve
leti naprej. — Ponudbe
pod »Ugodno stanovanje
10.128« na upravo »Slov.
Naroda«.

Išče se soba,
prazna ali meblirana,
pripravna za pisarno, lo-
kal ali dočaka trgovina
katerekoli stroke v Ljub-
ljani v najem ali se kupi,
oziroma se pristopi z dru-
govim kapitalom v dru-
žabništvo. — Ponudbe na
upravo »Slov. Naroda«
pod »Cimprej/10.101«.

Ku'im
Kupim dobro
ohranjeno kolo.
Ponudbe pod »Kolo/9969«
na upravo »Slov. Naroda«.

Prazne vreče
kupi vedno in plačuje
najvišje cene trgovska
trrdka J. Kušan, Kranj.
9710

Kupi se klavir
za uporabo pri začetni-
kih. — Ponudbe pod
»Klavir/10.135« na upravo
»Slov. Naroda«.

500 m tračnic
za poljsko železnico, me-
ter 7 kg, se kupi. — Pi-
smene ponudbe na upra-
vo »Slov. Naroda« pod
»Tračnice/10.072«.

Teretni auto
5 tona ev. i priklopi voz
(Beiwagen), u potpuno
dobrom stanju, kupujem.
— Pismene opširne po-
nude s oznakom marke,
stanja i cijene na: Sveti-
zar Kovačević, Koprivni-
ca. 10.143

Kupim hišo ali vilo
v Ljubljani s prostim stanovanjem. — Plačam od
1.000.000 do 1.500.000 K.
Posredovalci izključeni.
— Pismene ponudbe na:
J. Jelenič, Ljubljana, Sta-
ra pot 1. 9980

Službe
Vajenca
sprejme proti plačilu trvd-
ka Remžar & Smerok,
Florjanska ulica št. 13.
10.106

Visokošolec
višjih semestrov sprejme
instrukcije. — Ponudbe
pod »Visokošolec/10.106«
na upravo »Slov. Naroda«.

Išče se strugar,
dobro izvežban, za stroj-
no delavnico. — Več se
poizve pri g. Čotar, Ko-
lodvorska ul. 11/I, Ljub-
ljana. 10.104

Gospodična
z enoletno pisarniško
prasko, pridna in pošte-
na, išče mesto za takoj.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 10.133

Instrukcije
za ljudske, meščanske in
nižje razrede srednjih
šol daje dijakinja. — Po-
nudbe pod »Instrukcije
10.100« na upravo »Slov.
Naroda«.

Prodajalka,
ozir. vodkinja oddelka za
čevlje, katere je v isti
stroki že delovala, — se
sprejme takoj v veletrgo-
vini R. Stermecki, Celje.
10.037

Mladenčič
od 14 let starosti naprej
se sprejme v službo kot
poštni sel na deželi. —
Ponudbe pod »Poštni sel
10.089« na upravo »Slov.
Naroda«.

Mesto hišnika
sprejme državni uslužbe-
nec z enim otrokom, spo-
soben za vsako delo. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 10.141

Dobro izvežbana
knjižgovodkinja,
ki je obnem vajena tudi
trgovine, se sprejme. —
Ponudbe pod »Samostoj-
na moč/10.038« na upravo
»Slov. Naroda«.

Zastopnik,
starejša moč, se sprejme
proti proviziji in povrniti
vi stroškov. — Ponudbe
pod »Bombaž-manufaktu-
ra/10.098« na upravo »Slov.
Naroda«.

Izvežbana šivilja
za vse damske obleke,
plašče in moderna popra-
vila, se priporoča za na-
dom. Gre tudi po hišah.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 10.154

Učenec
iz boljše hiše se sprejme
v trgovino z mešanim
blagom. Hrana in stanovan-
je v hiši. — Ponudbe
je poslati na trvdko Josi-
p Škerl, Sevnica ob Sa-
vi. 9986

Zlatarski pomočnik,
le prvovrstna moč, se
proti dobri plači takoj
sprejme. — Lud. Černe,
zlatar-juvelir, Ljubljana,
Wolfova ulica 3. 9727

Dobrega šoferja
iščem nujno za tovorni
auto »Büssing«. Najbolj-
še je, če je iz okolice
Čakovca, Ptujja, Maribora.
— Ponudbe pod »Bi-
tumen«, poštno ležeče,
Ormož. 10.085

Potnik
špecijske in kolonijal-
ne stroke v Sloveniji in
Dalmaciji dobro uveden,
išče mesto. — Ponudbe
pod »Agilen/10.117« na
upravo »Slov. Naroda«.

Knjižgovodja,
zmožen bilance, z daljšo
prasko, sposoben in ver-
ziran, se sprejme v tvor-
nici Narcissus Zagreb,
poštanski pretinac 227.
10.032

Prodajalka
mešane stroke išče pri-
merno službo v trgovini
v mestu. — Gre tudi kot
blagajničarka. — Nastopi
lahko takoj. — Ponudbe
pod »Nastop takoj/10.126«
na upravo »Slov. Naroda«.

Strojepisko,
popolnoma večjo sloven-
ske in nemške stenografi-
je, išče industrijsko po-
djetje. — Ponudbe z na-
vedbo plačilnih zahtev
pod »Strojepiska/10.129«
na upravo »Slov. Naroda«.

Poslovodja,
oženjen, s prasko, išče
mesto v špecijski ali
mešani trgovini. Predpo-
goj: stanovanje. — Po-
nudbe pod »Poslovodja
10.121« na upravo »Slov.
Naroda«.

Mlad trgovski pomočnik,
izkušen trgovine mešane-
ga blaga, išče službo za
takoj kot pomočnik ali
poslovodja. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 9996

Prodajalka
mešane stroke, starejša
zanesljiva moč, želi pri-
merno mesto na deželi
ali v mestu; gre tudi kot
blagajničarka. — Vpraša-
nja pod »Vestna/9942« na
upravo »Slov. Naroda«.

Kot učenec
želi vstopiti v večjo trgo-
vino močan deček, kateri
je dovršil dvorazredno
meščansko šolo s prav
dobrim uspehom. — Na-
slov: Ivan Verstovšek,
Piršebreg 30, pošta Glog-
nica pri Brezicah. 9794

Stenotistinja
(korespondentinja) s per-
fektnim znanjem nemščine,
slovenščine in cirilice,
sprejme takoj tovarniško
podjetje v neposredni
bližini Ljubljane. — Last-
norodno pisane prošnje s
sliko pod »Takojšen na-
stop/10.076« na upravo
»Slov. Naroda«.

Službe iščejo
pri državni komisiji za
pomoc Rusom, hotel »So-
ča 14«: Učitelj ruskega,
francoskega, angleškega
in drugih jezikov, raču-
novodje, šofer, mehanik,
šivilja za perilo in obleke,
kočijaš itd. — Šef ljub-
ljanskega oddelka dr. E.
Borisov-Morozov. 10.124

Knjižgovodja,
zmožen eno- do dvostavne-
ga vodstva, samostojen ko-
respondent (slovensko,
nemško, italijansko) v
vseh pisarniških poslih
dobro verziran, išče pri-
merno mesto. Gre tudi na
deželo. — Ponudbe na
upravo »Slov. Naroda« pod
»Vesten/10.118«.

Korespondentinja,
ki obvlada popolnoma
slovenski in nemški jezik,
slovensko in nemško ste-
nografijo in strojenisje,
kakor tudi druga pisar-
niška dela, išče primer-
nega mesta, najraje v ka-
kem denarnem zavodu,
event. tudi v večjem tr-
govskem ali industrijs-
kem podjetju. — Ponud-
be z navedbo plače pod
»Stalno/10.130« na upra-
vo »Slov. Naroda«.

Instrukcije
ali delo za popoldanske
ure išče absolviran viso-
košolec, Slovenec, piše in
govori pet jezikov, tudi
trgovska izobražen, ko-
respondent, strojepisek,
stenograf; lena izpričeva-
la. — Ponudbe pod »Ac-
tivite/9934« na upravo
»Slov. Naroda«.

Učenka
za prodajalno s čevlji v
Celju se takoj sprejme.
Obvladati mora sloven-
ščino in nemščino v go-
voru in pisavi. Stanovan-
je in hrana v hiši, ostalo
po dogovoru. — Po-
nudbe nasloviti pod:
»Učenka Celje-čevlji« na
Aloma Company, Ljub-
ljana. 10.061

Skladiščnika
(samca) išče za takojšen
nastop »Konzervna to-
varna »Globus« na Vr-
niki. Prednost imajo vpo-
kojeni orožniki. — Isto-
tam se sprejme v službo
spretna in vestna saldo-
kontistinja. Stanovanje
prosto. V obeh slučajih
naj se ponudbe naslovijo
direktno na tovarno.
10.151

Strojepisko,
prvovrstno, ter perfektno
hrvatsko in nemško ste-
nografkinjo, s popolnim
znanjem teh jezikov, ter
po možnosti tudi franco-
skega ali angleškega je-
zika, išče proti dobri pla-
či veliko industrijsko
podjetje v Zagrebu. —
Ponudbe na: Poštni pre-
dal 41, glavna pošta, Za-
greb. 10.153

Potnik,
samo spretna moč, se išče
za tovarniško podjetje.
V postev pridejo samo
inteligentni gospodje z
dobrim nastopom, vajeni
lakovne in barvne stroke
in ki so že z dokazano
dobrim uspehom potov-
vali po Hrvatskem. —
Ponudbe pod »Lak in fir-
než 10.066« na reklamni
zavod »Publik«, Subotica,
Strossmayerjeva 8. 10.064

Pisarniška moč,
prvovrstna, z znanjem
več jezikov, knjižgovod-
stva, stenografije, stroje-
pisja, dober korespondent
in organizator v raznih
strokah, izvežban, išče
primernege mesta (kot
vodja, korespondent, in-
kasator, skladiščnik ali
repres. potnik). — Po-
nudbe pod »Agilen in
verziran 9909« na upravo
»Slov. Naroda«.

Dopisovanje
Resnega znanja
želi mlad uradnik z mil-
janskim premoženjem, z
značajno gospodilno či-
ste preteklosti in lepe
zunanosti, po možnosti
blondinka. — Ponudbe
pod »1896/10.158« na upr-
»Slov. Naroda«.

Državni uradnik,
42 let star, rez. oficir,
samec, simpatične zuna-
nosti, želi poročiti go-
spodično ali vdovo s po-
sestvom ali trgovino. —
Resne ponudbe pod »Dr-
žavni uradnik/10.131« na
upravo »Slov. Naroda«.

Lokali
Iščem manjši lokal
za takoj ali pozneje na
prometnem kraju v sre-
dini mesta Ljubljane za
še 13 let dobro obstoje-
čo obrt in trgovino v
urami, zlatinno itd. Even-
tualno hišni posestnik ali
trgovec, ki ima prevelik
lokal in odstopi manjši
prostor, lahko pristopi
kot družabnik. — Pisme-
ne ponudbe pod »Večji
promet/10.161« na upravo
»Slov. Naroda«.

Posojila
Amerikanci pozori!
Kdo posodi dobro situ-
iranemu trgovcu na sigurno
mesto, na prvo vknjiž-
bo posestva 150.000 Din
proti visokim obrestim.
Sprejme se tudi brez so-
udeležbe družabnik ali da-
dam posojitelju krasno
stanovanje. — Ponudbe
na upravo »Slov. Naroda«
pod »Varno nalo-
ženo/9680«.

Razno
Prva plesna vaja
v nedeljo 23. t m zvečer
10.026 Adolf Praček.

Novi vinski sodi
(bačve) v vseh velikostih
se dobe in popravljajo
pri Fran Repiču, Ljubli-
na, Trnovo. 9993

Na dobro
domačo hrano
(kostlo ob 2 uri) se sprej-
mete dve osebi. — Po-
nudbe pod »Dobro/10.160«
na upravo »Slov. Naroda«.

Angleščino, klavir
in nemščino, kakor tudi
pouk za ljudske šole daje
fina gospodična. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 10.137

Otroški vozički
po znižani tovarniški ceni
v veliki izbiri vsakovrst-
nih modelov. — Tribuna,
Ljubljana, Karlovska ce-
sta št. 4. 9879

Hrastove spalnice
(masivne) lepe, moderne,
dobite najceneje pri Ivan
Merharju, mizarju, Sta-
nežiču, št. Vid nad Ljub-
ljano. 9919

Gostilna,
dobro vpeljana, se vzame
v najem. Poznejši odkup
ni izključen. — Ponudbe
pod »Gostilna/10.122« na
upravo »Slov. Naroda«.

Trgovina,
špecijska ali mešana,
se vzame v najem ali
kupi. — Ponudbe pod
»Trgovina/10.113 na upra-
vo »Slov. Naroda«.

Mizarska dela
in parketirane pode izde-
lujem solidno in po naj-
nižjih cenah. Se priporo-
čam slavnemu občinstvu
Franjo Zganjar, Stožice
pri Ljubljani (baraka)
9041

Vsakovrstne
čevlje, gamaše,
sportne čepice, bombaže
in volno za pletenje vseh
barv nudi vedno naj-
ceneje: Razpošiljalnica
»Konkurencija«, Ljubli-
na, Zgornja Šiška. 8159

**Večerne komer-
cijalne tečaje**
za bančno in splošno tr-
govsko knjigovodstvo v
prostorih Glasbene Ma-
tice otvori prof. F. Šiš
dne 1. oktobra. — Prija-
ve in informacije: prof.
F. Šiš, Gradska ul. 18/I,
od 15. septembra dalje
od 1. do 3. ure popoldne.
9802

Trda in mehka
drva,
cela, žagana ali klana,
kakor tudi ogelje v vsaki
množini po izredno niz-
kih dnevnihi cenah nudi
obstoječa trrdka Mihael
Hafner, Spodnja Šiška
162, vulgo: Zlata kaplja.
Postrežba točna. Drva se
na željo dostavljajo na
dom z lastno vprego. —
Nudi nadalje vsakovrst-
no naravno vino na de-
belo in drobno po kon-
kurenčno nizkih cenah.
— Izrabite priliko, ter se
poslužite domače trrdke.
10.073</

Mlajši trgovski uradnik

zmožen knjigovodstva, slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, se išče za Celje. Ponudbe pod „Mlajši uradnik“ na Aloma Company, anonimna in reklamna d. z. o. z., Ljubljana. 10144

Velik trgovski lokal z izložbo

za banko, agenturo, trgovino, 5 svetlih lokalov, 85 m², na prometnem trgu Ljubljane, v neposredni bližini bodoče borze, se odda s 1. novembrom ali takoj. Naslov v upravi Slov. Naroda. 10120

10120

Zastopstva

samo prvorazrednih trgovskih in industrijskih tvrdk poljubne stroke, prevzame za Beograd in Srbijo najstarejša beogradska dobro vpeljana trgovska agentura.

Najboljša priporočila na razpolago. Ponudbe se prosijo na M. J. Farahy, trgovska agentura, Beograd, Kralja Milana 9. 10140

10140

10140

Prostovoljna javna dražba.

Dne 7. oktobra 1923 se vrši v Mengšu prostovoljna javna dražba nastopnih, v katastralni občini Mengš se nahajajočih zemljišč par. št. 141 hiša št. 92 (z električno razsvetljavo), par. št. 140 vrt, par. št. 1833 gozd, par. št. 1201 njiva, par. št. 1211 hiša št. 130 (z električno razsvetljavo), par. št. 1211 vrt, par. št. 1385, 964, 965, 966, 967, 1186, 1223, 1323, 1046 in 1064 njive ter par. št. 2634 gozd.

Dražba se vrši v Mengšu v hiši št. 85 in se prične ob eni popoldne.

Dražbeni pogoji se naznanijo pred dražbo.

10140

Armstrong-Whithworth Jugoslavija

izveštavaju, da su otvorili svojo kancelariju u Palati Jugoslovenske banke, Kolarčeva ulica br. 1, Beograd, i da su počeli primati narudžbine za slijedeće kao i za mnoge druge predmete čiji se spisak može videti na zahtev:

Parne kazane, mesingane i druge metalne proizvode kao mesingane ploče, šipke od žutog mesinga i. t. d., mostove, sitne predmete od livenog gvoždja i druge predmete od livenog gvoždja, ugali i koks, instalacije za rudnike, sve vrste dizalica, instalacije za električno osvetljenje i električne centrale, razne mašine, gvoždene kovane predmete, instalacije za vuču (prenosanje), hidrauličke mašine, instalacije za razvijanje hidroelektrične snage, lokomotive i željeznički materijal i njihove rezervne delove, mašinske alate, motorna prevozna sredstva i njihove delove, pneumatične alate i druge potrebe, instalacije za proizvodnju hartije i za preradu materijala za hartiju, pumpe sprave za konstrukciju puteva, brodogradilišta, čelik i gvožđe, čelične konstrukcije za gradjevinu, instalacije za izradu čelika, alate, žice metalne konopce, bormašine, okrugle gvoždene šipke poluge, čelik visoke tensije i čelične vagonne.

Detaljna se obaveštenja mogu se dobiti na zahtev na gornju adresu.

Takodje se izveštavaju zainteresovani da imamo u stovarištu veliku količinu mašinerije za prodaju, i da je ovo odlična prilika da se nabave razne instalacije u odličnom stanju a po vrlo niskoj ceni.

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

Trgovskega uradnika,

po možnosti leane stroke, večšega vseh komptorskih poslov, posebno dopisovanja in strojeprisa v hrvatskem, nemškem in po možnosti italijanskem jeziku, mladega in neženjenega išče tvrdka Filip Fröhlich, Karlovac. Ponudbe s popolnim životopisom in prepisom sprave ter označbo plačnih pogojev na gornji naslov.

Lokomobile vseh velikosti najmoderneje konstrukcije, parne žage, kompletne naprave, polnojarmeniki, krožne žage i. t. d., remseid-ako orodje, vse orodje za obdelavo lesa, parne mlatilnice, poljedelski stroji in orodje, jeklene vile za gnoj i. t. d., tiri za poljske železnice, 600 mm razdalje, kompletne, s preklucnimi vozički, tračnice, za stavbene namene in industrijski tiri, pil-ove in varilne cevi, črne in pocinkane, stavbeno in konstrukcijsko železo, pločevino, črno in pocinkano dobavlja takoj po konkurenčni ceni s skladišča Maribor.

Jugoslovansko impartično in eksportno podjetje, Maribor, Trubarjeva ulica številka 4. Telefon interurban 82. 4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

Zahvala.

Za obilo dokazov iskrenega sočutja povodom smrti naše preljube soproge in hčerke, gospe

Ljudmile Černivec roj. Graul

za poklonjene vence in šopke ter udeležbo pri spre-
vodu se presrečno zahvaljujemo.

Zg. Šiška, 21. septembra 1923.

Zalujoči rodbini: Černivec-Graul

Prevzamem

trgovino z mešanim blagom in dežel. pridelki v najem

Ista mora imeti vsaj Din 75.000.— mesečnega prometa, kateri se mora dati dokazati. Če mogoče, naj bo s stanovanjem skupaj v eni hiši.

Ponudbe do 28. septembra pod Takojaši prev-
zem na Aloma Company, anonimna družba, Ljubljana,
Kongresni trg 3.

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

10140

Rabljene britvice

Gillette, Mem Ltd., se sprejemajo v električno brušenje v parfumeriji URAN, Mestni trg 11. Zunanja naročila hitro in točno. 9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

9026

HALO!

Radi boleznj se da v najem

kožarska

poslovna obrt

v najprometnejši ulici v trgu Samobor, katere območje je 35 let. Hiša ima 5 sob, klet, hlev in vse ostalo orodje za obrt. Bodočnost zjamčena. Vseleti se je mogoče takoj. Dajnja obvestila daje

Josip Skendrovič, posestnik in kožar (strojar), Samobor kraj Zagreba (Hrvatsko)

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

10087

Pesnik Simon Jenko.

(Konec.)

Jenko — pesnik gorečega, globokega domoljublja. Pesnik iskreno želi, da bi našel grob našega kralja Sama, pa da bi pokleknil na to sveto gomilo in se ondaj navzel velike domovinske ljubezni, kakor jo je nosil v svojem srcu ta veliki kralj. Ob Jadranskem morju najdemo pesnika, ki premišlja, kako je naš rod pred vekovi vozil svoj hrastov brod po morju, ki je danes le deloma naša. In zopet se zamisli pesnik v našo žalostno preteklost, ki ni skoro drugače kakor povest o tem, kako rod za rodom gine. V svojem proslulem »Napreju«, ki je danes naša narodna himna, pozivlja rojake v boj s puško in mečem, v boj za naše narodne pravice, ako si jih mirnim potom ne moremo priboriti. V pesmi »Naše gore« kliče kakor apostol svojemu narodu, naj bo njegova sila taka, kakor je sklad naših gor, njegova volja tako močna, kakor so močne in silne naše reke, ki se jim umika jez in breg, a srce naj ostane mirno, ponosno kakor je mirno, ponosno naše mladoletno polje.

Jenko — proslavitelj prirode! Ni ga menda pri nas pesnika, ki bi bil tako globoko, kakor on, pogledal v snovanje in nehanje prirode, ki bi se bile prirodne krasote odkrile v taki svetlobi in jasnosti. Za Jenka v prirodi vse živi in se giblje in se čudovito strinja s čustvi človeka, ki gleda naravo s tako dovzetnim srcem kakor naš Simon. Jenkovi »Obrazi« iz prirode so pravi biseri naše in svetovne književnosti.

Jenka kot pesnika je prav dobro označil naš starina Jože Stritar na kratko tako: »Pel je, kar je čutil in doživel, pel je, kar in kadar mu je velevalo srce. Njegove pesmi so preproste, jasne, brez okolišev. Pesnik zajema iz večno mladega vrelca čudovite naše narodne pesmi. Srečno zadene pravi narodni glas. Svoj dom ljubi kakor Prešeren in Lermontov, kakor ljubi sin na tujem svojo zapuščino, ubožno mater doma. Njegovo naziranje je zdravo, reči vidi, kakor so v resnici. Z malimi umetniškimi pripomočki veliko doseže, podoben slikarju, ki rabi malo barv, a te so zbrane in silovitega učinka.«

Jenkova pesem je vesela in živahna kakor škerjančkova budnica v mladostnem jutru. Živahna in bistra je kakor od Save. Mehka in v srce segajoča kakor je mehek avemarijin zvon na Sorškem polju, ob čigar glasu zastane kmetička trudna noga in se mu iz srca izliva iskren vzdih k Njemu, ki je gospod naše in zemeljske usode. Simonova pesem je dehtela kakor nagelj in rešeda in rožmarin v šopku, s katerim je naše dekle v nedeljo, vse praznično opravičeno, okitilo svoje nedrje in umerilo korak proti hramu božjemu, da jo je v tem trenutku vesel Bog in človek.

Jenko kot človek. Pristna gorenjska korenina, trda skorja, dobro zrno, pod navidezno zunanjo odurnostjo zlato in mehko slovensko srce. Moč v pesmi in v življenju. Zvest sin, ljubeč brat, iskren, dobrodošeli prijatelj, v družbi semintja šaljivec, a tudi zbadljivec, če je treba. Ves zaljubljen v svoje Sorško polje, in na svoji materi visi z globokim spoštovanjem in vdano ljubeznijo. Ko je nastopil službo v Kranju, je vsak prosti trenutek porabil, da je šel doli ob Savi na ljubi dom k dragi materi, ki jo je večkrat razveselil s tem, kar najbolj ugaja preprosti kmetijski ženi, prinesel ji je v dar — svilen robec.

V življenju ni našel pesnik mnogo priznanja. Zgodilo se je celo, da so nekateri duhovniki v Ljubljani povzročili, da se Jenkove pesmi niso mogle natistiti doma, ampak da so v nemškem Gradcu ugledale beli dan. Le malo je bilo število takih, ki so že tedaj spoznali pravo vrednost in ceno njegovih nesmrtnih pesmi. A kmalu po smrti je zaslovel med rojaki kot eden naših najnežnejših in najgloblji pesnikov. In prišli so nešteti skladatelji, ki so si za podlago svojih skladb vzeli globoko Jenkovo pesem. Tudi slikarjem je dal pobudo in snov za njih dela. Tako uživa danes pesnik med svojim narodom tisti ugled, ki ga je obilno in pošteno zaslužil.

Temu vrlému Gorenjcu, temu pričetnemu pesniku, temu blagemu človeku velja današnje slavlje, h kateremu se je zbrala lepa slovenska družina s Sorškega polja pa iz Kranja in krasne Gorenjske. Sem doli iz bližnjega Okroglega je tudi prispel edini še živeči Jenkov prijatelj, pobratim in sovrstnik: profesor Tomo Zupan, štirinosemdesetleten starček. Naj pade zavesa s plošče, vzdane v to žalostno-znamenito hišo, kjer je naš Simon izdihnil veliko svojo pesniško dušo. Pade naj pa tudi iz naših src zavesa slabosti, jeze, sovraštva, samopridnosti. Učvrstimo svoje duše, da zavladajo v njih naš pesnik, ta veliki apostol domoljublja in človečanstva. Večn ti spomin med hvaležnimi rojaki! Živeli njegovi današnji čestitci, a še bolj živeli njegovi posnematelci in izvrševalci njegove velike oporoke!

SPOMINJAJTE SE »Družbe SV. CIRILA IN METODA«

Marica Debelčeva:

Spomin na mornariške dneve „Jadranske straže“ v Splitu.

(Konec.)

Drugi dan, torek, smo se udeležili korporativnega nastopa za pokojnim kraljem Petrom. Na dneve pa smo se zopet ukrcali na torpedovko ter na njej poleteli v Omiš, kjer smo si ogledali veliko tovarno testenjo, opremljeno z najmodernejšimi stroji. Zar sem našla tam znanca iz svojega časa v Zadru. Že je torpedovka zvižgala, vse je že bilo na krovu, v naglici sem se od svojih starih prijateljev poslovila in šla brez sapa v zadnjem hipu pritekla na ladjo, kjer mi je naš dobi admiral šaljivo rekel, da že dolgo čakajo na me, kar pa ni bilo res, ker od daleč so se tri gospodične mahale, v znak, naj še nanje počakamo. (Tilka! Zakaj si se premislila in nisi šla z nami? To bi bilo kaj za te, ko bi bila morala zraven mene teči.) Na ladij nas je admiral pogostil. Tudi v Omižu so nas sprejeli z godbo in Sokolstvo nam je navdušeno nazdravljalo, občina nas je pa pogostila s pivom in pecivom. Tako je zopet potekel dan na našem morju in zopet smo se veselo razpodeli vrnili v Split, kjer smo se ob 21. uri sestali v hotelu Bellevue pri skupni večerji. Bil je to tretji mornariški dan, ki smo ga v bratski slogi preživeli, sinovi in hčere troimenega naroda, ob našem morju. Vsak izmed nas je sklenil zastaviti vse svoje sile, da si ga osvojimo popolnoma, da bomo na njem mi gospodarji.

Najsvežejši in najlepši pa je bil zadnji mornariški dan, sredo. Že v zgodnjih jutranjih urah so hitele velike množice ljudstva, da zasedejo vse prostore na lukobranu in ob obali, neštevilo čolnčev se je zibalo po morju in že pred osmo uro so se napolnile torpiljarke z delegati in gosti, ki so v bližini prisostvovali blagosloavljanju morja in molitvam za žrtve svetovne vojne, ki spijo na njegovem dnu večno spanje. Dvesto metrov od obale so se usidrale torpedovke v polkrog ter s topovskimi streli pozdravile torpedovko 18, ki je kot zadnja priplula na lice mesta in na kateri je bil kraljev zastopnik s centralnim odborom. Ob 9. uri je starček-svečenik do Juraj Biankini blagoslovil morje in v zvišenem, krasnem govoru proslavil padle junake — revolucionarce. Ko je končal z besedami, ki so daleč po morju odmevale: »Junaci! Celokupna osvobodena domovina se vas danes spominja in vam v znak ljubezni in hvalečnosti poklanja ta venec ter vam kliče: Slava!« je spustil v morje velik lovorov venec, ovit s trobojico, deklice pa so iz ladje vsule cvetja na morje in daleč naokoli so zaorili slavic, ki so se pomešali z godbo in topovskimi streli. S sviranjem »Bože pravde« in topovskimi streli smo se poslovili od onih, ki so zavedni, s svojo krvjo pomogli osvoboditi domovino. Globoko ganjeni smo zapustili veliko mrzlo grobišče, kjer »ne križ, ne kamen ne stoji.«

Velikostno lep je bil iz torpedovk pogled na obalo in bližnje pečine, kjer so se razvrstili Sokoli, Orjunaši, gasilci, skauti in druga društva, za njimi pa na tisoče brečja množica občinstva. Omeniti moram tudi, da je bil isto jutro v splitski luki vsidran velik italijanski trgovski parnik in sicer čisto blizu mesta, kjer se je imel vršiti slovesen čin. Ko se je torpedovka, na kateri smo bili delegati, približala parobrodu, je dal naš komandant povelje, naj se odstrani, kar se je tudi zgodilo — drugače ne vem, če bi bil šel, a videl je Kanone, pa ga je bilo menda strah — in oddalji se je za kakih 600 m. Okoli 11. ure smo se vrnili v mesto. Čas do obeda smo uporabile za kopanje na Bačvicah, kjer vlada zjutraj in zvečer nenavaden vrvež.

Zvečer smo se zadržali sestali na obali pri komercu. Mesto in cela luka so bili krasno razsvetljeni. V silaju bengalčnih ognjev in raket je plaval nešteto barbic po morju, po bližnjih gričih pa so goreli kresovi in njihovi žari so odsevali v morju in se je zdelo kot da junaki, spavalčki tam doli, prižigajo svoje svečice in nas pozdravljajo iz svojih hladnih, nezmerno žalostnih grobov. Nasprotni naši misli, ki ji je načeloval admiral, postavljeni so bili trije odri. Dva za godbo, eden za telovodce — Sokole in mornarje ter pevke zbere. Burno je množica aplaudirala Sokolom — mornarjem, ko so izvajali naš »Naprej«. Bilo jih je 120, ki so prispeli iz Boka Kotorske, kjer so jako dobro organizirani v različnih sportskih klubih.

Tisočglava množica, v katero so bile pomešane lep toilete v vseh barvah z belimi uniformami naših pomorščakov, se je porinila ob zvokih godbe in v silaju tisočih glasov po obali. Bila je to krasna slika v še krasnejši noči, ki se ne da pozabiti.

Prehitro se je približala ura, ko smo se zadržali ob naših gostiteljih, da se odpravimo na minosca »Sokole«, kamor nam je ljubeznivi komandant mesta dal v korož prtljago po voljakih že popoldne. Povabilo admiral, naj se na nekovi torpedovki peljemo do Metkovića, na se so odzvali vsi delegati in gostje razum obah Srbinji, nas dveh Slovencev in delegat Serbić iz Maribora. Nekaj jih je še ostalo v Splitu, drugi so se pa vsi odpeljali iz admiralom do Metkovića v četrti ob 6. zjutraj. Ob dveh pa smo imeli odpluti mi s »Sokolom«, na katerega smo se ukrcali ob 1. uri ponoči, spremljane od vseh drugih, z godbo in centralnim odborom na čelu. Dolgo smo se poslavljali, še enkrat nam je zavrnela godba in z najlepšimi spomini smo zapustili Split, mesto slavne prošlosti in lepe bodočnosti.

Med potjo smo se ustavili na Rabu, kjer smo prenočili. V Selcah sta nas drugi dan sestri Sribljanki zapustili, kjer sta se izkrcali, da obiščeta otroški sanatorij, katerega vzdržuje tam s pomočjo ministrstva za socialno politiko. Ostala sem na brodu sama s svojo tovarišico in Mariborčankom, ki nas je v Bakru, kjer smo končno morale zapustiti, pa od morja zapustili, kar je bil

obiskat starega prijatelja v Kraljevo. Medve sva pa, ko sva se poslovili od našega kapetana in njegovih oficirjev, porabili čas, ko sva čakala na vlak, za to, da sva si najeli barko in sva se šli kopat na morje. Slednjič sva le od morja vzeli slovo in ga zamenjali z nezno, prazno cesto na bakarsko stanico, od koder nas je ponoči vlak odpeljal proti Ljubljani.

Končno moram omeniti, da so ti štirje dnevi v Splitu prinesli društvu veliko denarja. Vse štiri dni se je prodajalo cvetje in znaki »Jadranske Straže«, ki so služili zadnji večer kot vstopnica na obalo. Menda ni bilo deklice in dečka, ki bi ne bil prodajal cvetja in znakov. Vsakemu se je videlo na lice ponos, da sme tudi on nekaj storiti in doprinesiti k uresničenju cilja, ki si ga je postavila »Jadranska Straža«. Samo en deček nam je pravil, da je prodal 5000 znakov po pet dinarjev. Nehote sem se zmisllila, kaka je pri nas mladina in kako nerada ali sploh se ne odzove, kadar treba da pomaga pri neki akciji.

Odslej se bodo »Mornariški dnevi« praznovali tudi pri nas in sicer s predavanji in raznimi prireditvami, tako da bodo po celi kraljevini isti dnevi posvečeni našemu divnemu morju.

L. N. Tolstoj:

Uvod v knjigo „O življenju“.

(Konec.)

Toda poreko mi: saj si veđa tudi ne stavi naloge proučiti popolne celote življenja (vključno z voljo, stremiljem po blagru in duševnim svetom); veđa samo abstrahira od pojma življenja tiste pojave, ki spadajo pod njeno izkustveno raziskovanje.

Tako bi bilo imenitno in zakonito. Toda vsi vemo, da je to v predstavah dandanašnjih znanstvenikov popolnoma drugače. Če bi se najpoprej priznal pojem življenja v njegovem centralnem pomenu, v tistem, kakor ga vsi razumejo, in če bi bilo potem jasno opredeljeno, da je veđa od tega pojma abstrahirala vse njegove strani razen ene, ki spada pod zunanje opazovanje, in da raziskuje pojave samo s te strani, za katero ima svojstvene metode raziskovanja, tedaj bi bilo imenitno in stvar bi bila drugačna: tedaj bi bilo mesto, ki bi ga veđa zavzela, in rezultati, do katerih bi prišli na podlagi vede, vse bi bilo drugačno. Treba je govoriti tisto, kar je, ne pa skrivati tisto, kar vsi vemo. Kaj mar ne vemo, da je večina izkustveno-znanstvenih raziskovalcev življenja popolnoma prepričana, da proučuje ne samo eno stran življenja, temveč celo življenje?

Astronomija, mehanika, fizika, kemija in vse druge vede skupaj in vsaka posebe obdelujejo pripadajoče jim strani življenja, ne da bi prišle do kakih rezultatov o življenju sploh. Le v dobah svoje divjosti, to se pravi, nejasnosti, so skušale nekatere teh ved iz svojega stališča obseči vse pojave življenja, so si same izmisljevale nove pojme in besede ter se begale. Tako je bilo z astronomijo, ko je bila astrologija, tako je bilo tudi s kemijo, ko je bila alkemija. Isto se godi tudi sedaj z izkustveno evolucijsko vedo, ki raziskuje eno ali več strani življenja, pa si prisvaja proučevanje celega življenja.

Ljudje, ki imajo tako napačno mnenje o svoji vedi, nikakor nečelo razume, da spada pod njihovo raziskovanje le nekaj strani življenja, temveč zatrujejo, da bodo potom zunanega izkustva proučili celo življenje z vsemi njegovimi pojavi. Če nam psihika (ta nedoločna beseda njihovega volapka jim je zelo pri srcu) še ni znana — pravilo — nam pa še bo. S tem, da bomo preiskovali eno ali pa več strani življenjskih pojavov, bomo spoznali vse; z drugimi besedami, če bodo zelo dolgo in pridno gledali na predmet z ene strani, ga bomo zagledali z vseh strani in celo iz srede.

Naj bo ta čuden nauk, ki si ga je mogoče razlagati samo z fanatizmom babjevernosti, še tako neverjeten, toda tukaj je in ima kakor vsak drug divil, fanatičen nauk na ljudi poguben vpliv, s tem da navaja delavnost njihove misli na lažljivo in prazno pot. Ginevajo vestni delavci, ki posvečajo svoje življenje proučevanju skoro nepotrebnih stvari, ginevajo materialne sile ljudi, ker so usmerjene tja, kamor ne bi imele biti, ginevajo mlada pokolenja, usmerjena na najbolj prazno delo Kifov Modiljevičev, ki pa je povzdignjeno na stopnjo najvišjega delovanja za človeštvo.

Najdemo se govori: veđa proučuje življenje z vseh strani. Saj to je ravno, kar vsak predmet toliko strani kot kroglja polumerov, to se pravi, brez števila, in da ga ni mogoče proučevati od vsi strani, temveč, da je treba vedeti, od katere strani je važnejše, potrebnije in od katere je manj važno in manj potrebno. Kot ne moreš k predmetu od vseh strani naenkrat, tako ni mogoče naenkrat in od vseh strani proučevati pojavov življenja.

Lo pravilno pojmovanje življenja daje vidi sploh in vsaki vedi posebe potreben pomen in potrebno smer, s tem, da jih razpredeli po važnosti njihovega pomena z ozirom na življenje. Če pa je razumevanje življenja drugačno, kot je položeno v nas vso, tedaj bo tudi veđa sama lažljiva.

Življenje ne opredeli tisto, kar bomo mi imenovali veđa, temveč naše pojmovanje življenja opredeli, kaj naj priznamo za veđa. In zato je treba za to, da bi bila veđa res veđa, najprej razrešiti vprašanje, kaj je veđa in kaj ni veđa; zato pa je zopet potrebna razjasnitvi pojem življenja.

Odkriti povem celo svojo misel; vsi poznamo osnovno dogmo vere, te lažnjive izkustvene vere.

Je materija in njena energija. Energija giblje, mehanično gibanje prehaja v molekularno, izraža se v toploti, elektriki, v funkcioniranju živcev, možganov. In vsi pojavi življenja brez izjeme imajo svojo razlago v relacijah energije. Vse je tako lepo, preprosto, jasno in, kar je glavno, udobno. Tako, da če vsega tega, kar si tako želimo in kar tako poenostavlja vse naše življenje, ni, si moramo to na kakršnokoli način izmisliti.

In to je vsa moja predrzna misel: glavni del energije, strastnosti delovanja izkustvene vede temelji na želji izmisliti si vse to, kar je potrebno v potrdilo tako udobne predstave.

V vsej delavnosti te vede ne vidiš toliko želje raziskati življenjske pojave, kot neke vedno pričujočo skrb, kako dokazati nastajanje organskega iz neorganskega in psihičnega delovanja iz procesov organizma! Neorganično ne prehaja v organično: tedaj poiščimo na dnu morja — najdemo stvar, ki jo nazovemo jedro, alga.

Tudi tam je ni; verjemimo tedaj, da se najde, — tembolj, ker imamo celo neskončno vekov na razpolago. Vajno lahko natlačimo vse, kar po naši veri mora biti, česar pa v resnici ni.

Ista stvar je tudi s prehodom iz organskega delovanja v psihično. Ni ga še? Toda mi verjamemo, da bo, in porabljamo vse sile razuma, da bi dokazali vsaj njegovo možnost. Prerekanja o stvarih, ki se življenja ne tičejo, in sicer o tem, odkod izvira življenje: ali je to animizem, ali vitalizem ali pojem še kakšne posebne sile, so skrita ljudem glavno vprašanje življenja, — tisto vprašanje, brez katerega gubi pojem življenja svoj smisel, in so polagoma privedla znanstvenike, tiste, ki bi morali voditi druge, v položaj človeka, ki gre in ki se mu celo silno mudi, toda pozabil je, kam da pravzaprav gre.

Toda mogoče se nalašč trudim, da bi ne videl tistih ogromnih rezultatov, ki jih daje veđa v svoji sedanjí smeri? Napačne smeri vendar ne morejo popraviti nikakršni rezultati. Dopuslimo nekaj nemogočega, — da bo vse, kar žel spoznati današnja veđa o življenju, o čemer trdi (dasi sama tega ne veruje), da se bo vse to odkrilo: dopustimo, da je vse odkrito, vse jasno kakor dan. Jasno je, kako se iz neorganične snovi potom prilagodevanja razvije organska; jasno je, kako fizične energije prehajajo v čustva, v voljo, v misel in vse to ni znano samo gimnazistom, temveč tudi vaškim učencem.

Znano mi je, da take in take misli in čustva izvirajo iz takih in takih kretanj. No in kaj? Ali morem obvladati te kretanje ali ne, da bi si z njimi vzbujal te ali one misli? Vprašanje o tem, kakšne misli in čustva moram vzbujati v sebi in v drugih, ostane ne samo nerazrešeno temveč celo nedotaknjeno.

Vem, da znanstvenikom ni težko odgovoriti na to vprašanje. Razrešitev se jim zdi zelo enostavna, kot se zdi enostavna rešitev vprašanja človeku, ki ga ne razume. Rešitev vprašanja o tem, kako urediti življenje, če je to v naši moči, se zdi znanstvenikom zelo enostavna. Oni pravijo: urediti tako, da bodo ljudje lahko zadoščali svoje potrebe: veđa izdela sredstva, prvič zato, da se bo pravilno razdeljevalo zadoščevanje potreb, drugič pa sredstva za tako hitro in obilno proizvajanje, da bo lahko zadostiti vse potrebe in ljudje bodo srečni.

Če pa vprašaš, kaj se imenuje potreba in kje so njene meje? ti na to odgovore prav tako preprosto: veđa je zato veđa, da bo razpredela potrebe na fizične, umstvene, estetične, celotne, in da bo jasno opredelila, katere potrebe so zakonite in v koliki meri in katere so nezakonite in v koliki meri.

Veđa sčasoma to opredeli. Če pa vprašamo, po čem naj se ravna pri opredeljevanju zakonitosti in nezakonitosti potreb, tedaj na to odgovore smelo: s proučevanjem potreb. Toda beseda potreba ima samo dva pomena: ali pogoje za eksistiranje, pogojev za eksistiranje pa je pri vsakem predmetu neskončno in zato vseh pogojev ni mogoče proučiti; ali pa potreba blaga življenjskega, ki jo spoznava in opredeljuje samo zavest in ki jo more radi tega izkustvena veđa še manj proučiti. Eksistira taka institucija, korporacija, zbor ali kaj, ljudi in razumov, ki je nezmožljiv in ki se imenuje veđa. Ta sčasoma vse to opredeli.

Kaj ni očitno, da je ta rešitev le parafrazirano kraljestvo Mesije, v katerem igra vlogo Mesije veđa, in da je zato, da bi ta razlaga res karkoli razjasnila, treba verjeti prav tako brez kontrole v dogme vede, kot verujejo Judje v Mesijo; kar pravi verniki vede tudi delajo, — samo s to razliko, da

pravoverni Jud, ki si v Mesiji predstavljajo božjega poslanca, lahko verjame, da bo ta s svojo močjo vse izbornu uredil; pravovernemu znanosti pa po bistvu stvari ni mogoče verjeti, da bi bilo potom zunanega proučevanja potreb mogoče razrešiti glavno in edino vprašanje o življenju.

Veliko delo ameriške žene.

Gospa Mabel Gruičeva, rojena Američanka, katere soproj je bil še pred vojno srbski poslanik v Londonu, je ustanovila še med balkansko vojno bolnico za ranjence v Beogradu katero je sama vzorno vodila. Ko je bilo Skopje osvobodeno, prenesla je bolnico iz Beograda v Skopje, kjer je delovala do konca vojne.

Ob pričetku svetovne vojne je otvorila bolnico za deco padlih vojakov in invalidov, v Nišu. Sama je potovala po Angliškem in Ameriki, da je predavala o trpljenju in muhah srbskega naroda. Ustanovila je med nebrojnimi svojimi prijatelji in znanci v Ameriki in Angliji komite od nekoliko tisoč članov, ki je zbiral prispevke, s katerimi bi pomagali Srbom. Ko so Nemci udili v Srbijo, bežala je Mabel Gruičeva s svojo otroško bolnico preko Albanije v Solun.

Iz Soluna je odšla zopet med svoje, v Ameriko, zopet predavala ter jim polajnsjevala neprimerno težek položaj srbske vojske in srbskega naroda. Namestila je 5 tisoč srbskih študentov po raznih kolegijs v Švici, Angliji in Franciji ter jih vzdrževala do konca študij. Po vojni se je vsa posvetila delovanju za deco, katero ljubi res srčno. Želi in trudi se, da zbliža s svojim delovanjem jugoslovensko deco. V ta namen je postavila milosrdna žena Amerikanski dom, ki se je letos otvoril med Selcami in Cerkenico v hrvaškem Primorju, kamor se sprejemajo srbske, slovenske in hrvaške sirote obollega spola od 8 — 12 let, sirote, ki so potrebne morskih kopeli in lučnega podnebia.

Cepur ima naša obala mnogo lepših točk, je ona, kjer stoji Amerikanski dom, ena najlepših, ako ne najlepša.

Dom, ki je bil sezidan za sanatorij že pred vojno, je zidan jako solidno ter stoji tik ob morju. Ob straneh in v ozadju raste same oljke le tu pa tam je kaka smokva. Dom sam ima 26 sob večjih in manjših. Na pročelju je v vsakem nadstropju po ena velika terasa, a sobe ob straneh imajo vsaka svoj balkonček.

Morje je tu divno, prozorno ter ob kraju tako plitvo, da se lahko koplje tudi najmanjša deca. Za otroško srce je tu vse, česar si more želeči. Kopeli, za domom prostorno igrališče, zadostna, da obilna in tečna hrana. Načelo gospe Mabel je, da je zdrave deca dražje, nego hrana, zato nikakor neče, da se štedi na hrani. Seveda kane v nesebično in edino človekoljubno delo go. Mabel marsikatera grenka kaplja in sicer od onih ljudi, ki so zavedeni po demagogiji ter nečelo ničesar vedeti o zblizanju in ujedinenju naših treh plemen. Toda gospa gre preko vsega tega sicer s bolelostjo v srcu, vendar energično po svoji poti. Zaslonbdo in pomoč ima v Angliji in veliki Ameriki, od koder je samo prošlo leto dobila od Serbian Aid Funda 2.114.139 Din, ki je tudi za Ameriko velika vsota. Poleg tega dohajajo iz Amerike in Anglije različne tkanine, zimske in letne obleke, katere krojijo članke Kola srb. sestara za siromašno deco. Treba je bilo mnogo truda in dela z besedo in peresom, da sta se Anglijska in Ameriška zavezala za našo zemljo in naš narod. Po vsej pravici pišejo srbske kolašice v »Vardaru«, da je ga. Mabel Gruičeva največja dobrotnica srbske, zdaj lahko rečemo — jugoslovenske deca.

Marica Bartolova.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Premog
Drva
Oglje
Excelsior - cement
1^a strešna lepenka
najboljši! // najcenejši!
pri
„Impex“
Ljubljana, Krekov trg št. 10
Telefon 70, 349.

Oglasni del! Anončnega in reklamnega zavoda „APOLLO“, Ljubljana, Stari trg štev. 19. Oglasni del!

Sprejema naročila za vse tu- in inozemske časopise po predpisanih tarifnih cenah. Kolodv. in prometnih prostorih. Pri večkratnih naročilih omenjenih reklam primeren

Lastna izdaja najmoder. in najuspeš. parmanentnih reklam, katere uvrščuje na popust. Točna in solidna postrežba. Konkurenčne cene. Proračuni brezplačno.

Ljubljana, palača Ljublj. kred. banke.

kom. družba za strojno in električno industrijo. Dobavlja: elektr. material, elektr. motorje itd. vseh vrst stroje, transmisije, specialno podjetje za stroje tesno industrije. Konec podjetje za elektrotehniko: naprava elektr. central visoke in nizke napetosti za luč in moč, izvrševanje vseh elektr. instalacij.

STEGU in DRUGI

Viž — Glince štev. 5.

Konec podjetje za: parne in vročevodne kurilne naprave, vodovodne instalacije, popravilo in postavitev parnih kotlov. Lastna delavnica za elektrotehniko, stavbo in strojno ključničarstvo, mehaniko.

Pisalne stroje na obroke

The Rex Co.

Telefon 268. Ljubljana Gradišče 10.

VILJEM SEQUARDT,

Ljubljana, Selenburgova 4 (na dvorišču).

delavnica za precizno mehaniko.

Geodetični instrumenti, hidrometrični aparati, planimetri, pantografi, logaritmi, računalci, merilni trakovi, nivel, letve in trasirke, prisma, matična in druga precizna merila.

Precizna risalna orodja.

Popravilo promptno in solidno.

„KORANIT“

zajamčeno pravi asbestni škrlat za kritje streh. KORANIT ne premoči, ne odzobe, se ne lomi in ne trga, je popolnoma siguran proti ognju, toči in viharju, tehta na 1 m² samo 12 kg, je neomejeno trpežen, je boljši kot vsi eterniti, je najboljša in najcenejša streha ker ne potrebuje nikdar popravila.

Fran Hočevar

Ljubljana, Dunajska cesta 36.

Produktivna zadruga Kleparjev, instalaterjev, kolarjev in krovcev Ljubljana, Kolodvorska ulica 18.

Kleparstvo! Stavbeno, galanterijsko in ornametno. Kopalne banje, žetari za mleko, škropilnice, raznovrstne kuhinjske naprave. Na drobno. Na veliko. Pocikanje in ocinanje raznih predmetov. Kolarstvo! Izdelava vseh vrst bakrenih kotlov in bakrenih cevi, kotli za žganjekuho, za pralnice, za štedilnike itd. Na drobno! Na veliko! Kocesijoniran zavod za vse vrste vodovodne instalacije. Instalacije klosetnih naprav. Montaža in preizkušnje strelododov.

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča dela.

POZOR! Lesno strugarstvo!

Rok Cakš, strgarski mojster
Ljubljana, Zg. Šiška št. 18.
Izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela najsolidneje in najceneje.

Mihael Petercel Ljubljana, Celovška 89.

Eksport luksuznih čevljev
lastnoročnega izdelka.
Na drobno! Na debelo!

KAROL BASTIANCIC

zavod za tehnične in elektrotehnične potrebe.
Centrala: Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke I/b/III
Brojavi: KABA, Ljubljana.

ISOLATORJEV

za visoko napetost, motorjev, generatorjev in transformatorjev
tvorke Lloyd-Dynamowerke, Bremen. ELEKTROLYT-BAKER.
Ia IZOLIRNI trak „DURABIT“
Zahtevajte ponudbe!

Konfekcija

Specijalna damska in moška krojačnica
Najmodernejši kroji po meri. Lastna zaloga angleškega in češkega blaga.
Cene povsem konkurenčne.

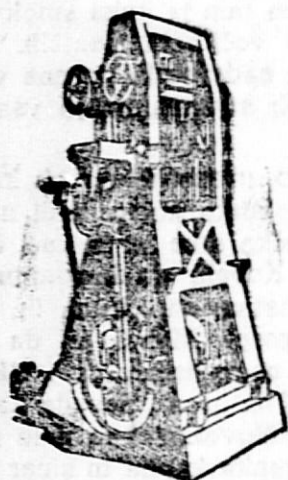
BRATA BRUNSKOLE

LJUBLJANA
Zidovska ulica štev. 5.

F. Oberhänsli & Comp.,

tvornica strojev
in železovnica

Bregenz am Bodensee
(Vorarlberg).

Moderni stroji za žage —
Polnojarmeniki na valje —
Jarmeniki za tavolete (Spaltgatter)
— Horizontalni jarmeniki — Počezni
stroji za debela — Robilniki — Nihalne
žage — Brusilniki — Stance za žagne
zobe i. t. d.

Opremljanje kompletnih žag s transmisijami.
Točna dobava.

Kože polhove in vseh divjih živali

mal in veliki množini kupuje skozi vse leto D. Zdravilč, trgovec z usnjem, Ljubljana, Sv. Florijana ulica 9.

Obratni in poslovni prostori

za industrijsko ali trgovsko podjetje takoj narazpolago. D. D. Orient v Mariboru prodaja svoje nepremičnine v Mariboru tik glavnega kolodvora obstoječe iz ene dvonadstropne hiše z obširnimi novozidanimi pisarniškimi prostori v pos. bni enonadstropni zgradbi, z obširnimi novimi suhih sladščih, z velikim hlevom in senikom, ovogaražo in novim stanovanjem za čuvaja, veliko dvorišče. Posebno ugodno za trgovino engros ali industrijsko podjetje. Na razpolago popolna pisarniška oprema. Ponudbe na d. d. Orient, Maribor, Meljska cesta 19.

Kurja očera
sigurno zginejo
ako se uporablja Burgit. Skodi
15 let milijonkrat preiskušeni!
Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah itd. Ako kje ni dobiti
tedaj se pošlje direktno proti
vposlatvi 10-15 v bankovih.
Burgit Ges. m. b. H.
Freilassing 58 Bayern.

Izurjena strojepiska in stenografinja

popolnoma zmožna slovenščine in nemščine dobi stalno mesto v tovarni Sinkovec d. d. Grosuplje.

„RADIO BALSAMICA“ doktorja Ivana Rahlejeva.

Zdravilo je patentirano in zaščiteno z znamko v naši državi in v vsem kulturnem svetu. Izdeluje in razpošilja se po vsem svetu samo iz laboratorija dr. Ivana Rahlejeva z Bleda, sedaj preseljenega iz Ljubljane v Beograd. Za informacije in naročila se je obrniti na laboratorij dr. Ivana Rahlejeva, Beograd, Kosovska broj 43.

Velika izbira najnovejših modelov in filc klobukov.

Zalazni klobuki vedno v zalogi v modnem salonu

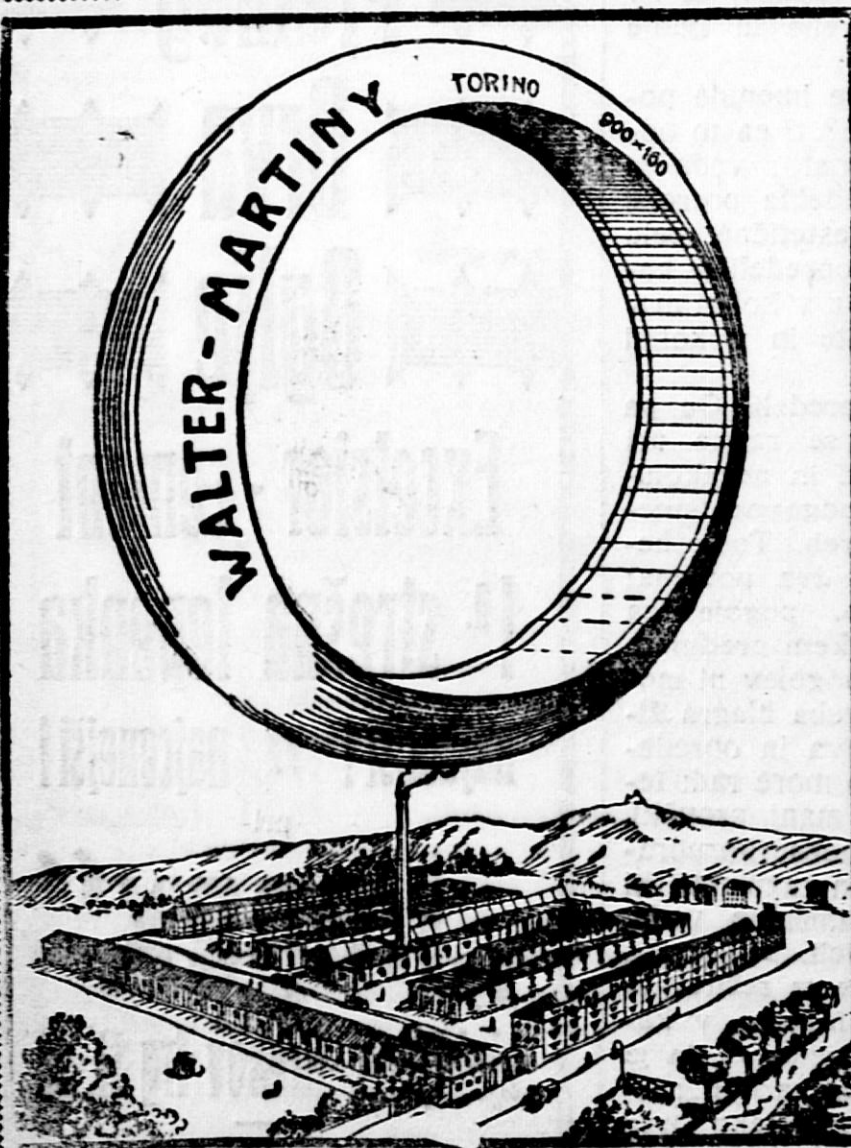
Ida Škof-Wanek naslednice

Ljubljana, Pod Grančo štev. 2.

Predelovanje in preoblikovanje damskih in moških klobukov.

Točna postrežba!

Priznana solidne cene!

„Svetla“

Telefon št. 588 d. d. LJUBLJANA

CENTRALA:

RIMSKA CESTA 2 HILŠERJEVA UL 5

PODRUZNICE:

DUNAJSKA C. 20 MESTNI TRG 25

Maribor Zagreb Beograd

Tovarniška zaloga polnogumastih obrobov, pnevmatike in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto-delov in vsakovrstnega auto-materijala.

Na razpolago

stikalnice za montiranje polnogumastih obrobov.

Velika zaloga elektro-materijala

Zastopstvo svetovnih tovarn.

Solidna in točna postrežba.

Cene brez konkurence.

